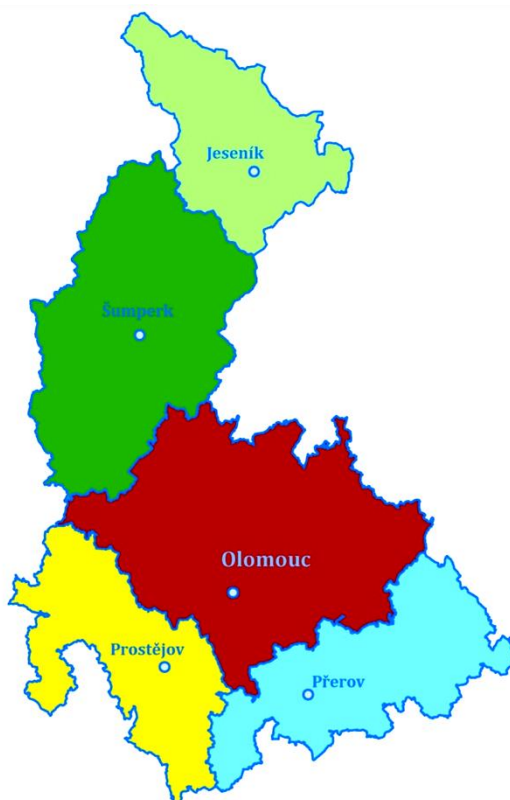

Koncepce rodinné politiky Olomouckého kraje na období 2019–2022

srpen 2018

Obsah

Úvod.....	4
1 Obecná část.....	6
1.1 Rodinná politika na úrovni státu	6
1.2 Rodinná politika na úrovni kraje	9
1.3 Rodinná politika na úrovni obcí	11
2 Demografický vývoj v Olomouckém kraji za roky 2001–2017	12
3 Potřeby rodin v Olomouckém kraji z pohledu kraje	21
3.1 SWOT analýza – potřeby rodin z pohledu kraje	21
4 Popis prarodinných aktivit Olomouckého kraje	23
4.1 Oblast školství a mládeže	23
4.2 Oblast sportu, volnočasových aktivit, kultury a památkové péče	23
4.3 Oblast cestovního ruchu	25
4.4 Oblast životního prostředí.....	26
4.5 Oblast veřejné dopravy	27
4.6 Oblast zdravotnictví	28
4.7 Oblast sociální.....	29
4.7.1 Aktivity podporující rodiny	29
4.7.2 Aktivity podporující seniory.....	31
5 Potřeby obcí Olomouckého kraje při realizaci komunální rodinné politiky.....	34
5.1 Rodinná politika na úrovni obcí s rozšířenou působností v Olomouckém kraji.....	35
6 Služby pro rodiny s dětmi	40
6.1 Sociální služby	40
6.2 Výkon sociálně-právní ochrany dětí nestátními subjekty	40
6.3 Služby na podporu fungující rodiny.....	40
7 Cíle rodinné politiky Olomouckého kraje a oblasti aktivit prarodinných priorit	42
7.1 Obecné cíle.....	42
7.2 Návrhová část	42
7.2.1 Priorita 1: Institucionální a koncepční zajištění rodinné politiky na krajské a obecní úrovni	42
7.2.2 Priorita 2: Podpora vytváření vhodných podmínek pro fungování rodin a spoluvytváření prostředí přátelského rodině	43
7.2.3 Priorita 3: Slučitelnost rodiny a zaměstnání.....	43
7.2.4 Priorita 4: Podpora služeb pro rodiny	44
7.2.5 Priorita 5: Podpora mezigeneračních vztahů	44

7.2.6	Priorita 6: Informovanost veřejnosti a médií	44
8	Implementace.....	46
9	Závěr.....	47
10	Použité zdroje.....	48

Úvod

Rodina představuje nejstarší základní společenskou skupinu či společenství nejtěsněji spjaté nejrůznějšími vztahy uvnitř i navenek – funkcemi, činnostmi zabezpečujícími potřeby svých členů a společnosti jako celku, prochází celou svou historií neustálými změnami co do své velikosti, významu i začlenění do společnosti. Adaptuje se přitom na její nejrůznější proměny či vývojové stupně. Tento adaptační proces je společností znovu a znovu ovlivňován a formován.

Rodinná politika představuje souhrn aktivit a opatření za účelem podpory rodiny. Tato politika je průřezová, zasahuje do mnoha oblastí života, jako jsou například finance, bydlení, trh práce, školství, kultura, doprava apod. Dotýká se však i oblastí, které jsou z hlediska vnímání bezpečí a samostatného rozhodování pro rodinu zcela soukromé a autonomní. Koncepte rodinné politiky Olomouckého kraje vychází z koncepte národní rodinné politiky.

Hlavním cílem Koncepte rodinné politiky Olomouckého kraje na období 2019–2020 je podpora prorodinných opatření, která budou podmínky pro život nejen zlepšovat, ale i zpřístupňovat. Pro kvalitní život stávajících i dalších generací i pro zachování tradic jsou důležité stabilní a dobře fungující rodiny, v nichž se děti mohou naučit etickému jednání, vzájemné toleranci a úctě k práci i úctě k životu ve všech jeho fázích.

Koncepte rodinné politiky Olomouckého kraje na období 2019–2022 se zaměřuje primárně na funkční rodiny, kvalitu rodinného života a zajištění vhodných podmínek pro funkční rodiny, aby byly schopny realizovat vlastní životní strategie v naplňování jak rodičovských, tak i profesních plánů. Koncepti rodinné politiky Olomouckého kraje je možno charakterizovat jako zastřešující dokument, který odráží konkrétní podmínky rodinné politiky Olomouckého kraje, a jehož hlavním cílem je podpora prorodinných opatření na regionální úrovni prostřednictvím zvýšení účinnosti již realizovaných aktivit a opatření a užší spoluprací s obcemi, městy a dalšími participujícími organizacemi na území Olomouckého kraje. Jedná se o druhý strategický a koncepční dokument Olomouckého kraje v oblasti rodinné politiky, který navazuje na Koncepti rodinné politiky Olomouckého kraje na období 2016–2018.

Krajská rodinná politika vychází z Programového prohlášení Rady Olomouckého kraje pro volební období 2016–2020¹, jehož hlavním cílem je harmonický a trvale udržitelný rozvoj celého území Olomouckého kraje a vytvoření podmínek ke klidnému, spokojenému a tvořivému životu jeho obyvatel. Aktuálně je v dokumentech Olomouckého kraje rodinná politika součástí Strategie rozvoje územního obvodu Olomouckého kraje 2015–2020², a to pod bodem B.1.2 Dlouhodobé priority a cíle, část

¹ Programové prohlášení Rady Olomouckého kraje pro volební období 2016–2020 [online]. Dostupné z <http://www.kr-olomoucky.cz/programove-prohlaseni-rok-cl-3957.html>

² Strategie rozvoje územního obvodu Olomouckého kraje 2015–2020 [online]. Dostupné z <https://www.kr-olomoucky.cz/strategie-rozvoje-uzemniho-obvodu-olomouckeho-kraje-cl-537.html>

Dlouhodobá priorita A. ROZVOJ LIDSKÝCH ZDROJŮ, kde je uveden cíl: „Promítnout rodinnou politiku do všech relevantních oblastí rozvoje“.

Opatření v této koncepci jsou zacílena na funkční rodiny, celý dokument je členěn do deseti kapitol. Výstupem koncepce jsou cíle popsány v prioritách, které jsou následně rozpracovány v samostatném navazujícím dokumentu – Akčním plánu Koncepce rodinné politiky Olomouckého kraje na rok 2019. Cíle jsou zpracovány tak, aby reagovaly na společenské změny a odrážely situaci rodin v regionu. Uvedené priority a nastavená opatření by měly těmto měnícím se podmínkám odpovídat.

1 Obecná část

1.1 Rodinná politika na úrovni státu

Koncepce rodinné politiky byla zpracována Ministerstvem práce a sociálních věcí (dále jen „MPSV“) ve spolupráci s Odbornou komisí pro rodinnou politiku, která byla ustanovena v souladu s Programovým prohlášením vlády³ za účelem zajištění dlouhodobého a systémového řešení rodinné politiky v ČR. Jedná se o celkově třetí strategický dokument v historii ČR v oblasti podpory rodin se střednědobým výhledem, tj. na příštích pět let. Předchozí dvě Koncepce byly schváleny v roce 2005 a v roce 2008.⁴ Koncepce vznikala paralelně se **Zprávou o rodině**, která přináší detailní analýzu situace rodin v současné české společnosti.

Opatření v této Koncepci jsou **zacílena na funkční rodiny**, které se však také potýkají s ohrožením chudobou, sociálním vyloučením, zdravotními hendikepy apod.⁵ Na podporu ohrožených rodin s dětmi se pak zaměřuje Národní strategie ochrany práv dětí⁶ a Národní strategie rozvoje sociálních služeb⁷.

Klíčovým principem rodinné politiky je vytvářet rodinám takové prostředí, ve kterém mohou svobodně naplňovat svá rozhodnutí a přesvědčení týkající se rodinných hodnot, způsobů péče a cílů rodinného i osobního života. Jedná se tedy o zajištění svobodné volby při respektování ústavních hodnot a z nich vycházejících zákonů.

Cíle rodinné politiky:

1. Společenské klima má být vůči rodinám všestranně příznivé, bariéry a společenské tlaky mají být minimalizovány. Rodina, rodičovství a manželství mají požívat zvláštní zákonné ochrany a mají být společensky vysoce oceňovány, přičemž je nutno posilovat autonomii rodiny;
2. vhodné socioekonomické podmínky mají podporovat dobré fungování rodin a výchovu dětí. Mají se zaměřit na finanční zajištění rodiny, slučitelnost práce a rodiny a služby péče o děti i seniory či jiné závislé osoby a umožnit tak rodinám získat dostatek volného času pro zkvalitňování rodinných vztahů;
3. rodinám se specifickými potřebami má být věnována zvláštní pozornost – zejména neúplným rodinám, rodinám se členem se zdravotním postižením, rodinám se třemi a více dětmi a dalším rodinám nejvíce ohroženým relativní i absolutní chudobou. Mají

³ Programové prohlášení vlády České republiky. VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY [online]. 2014 [cit. 2016-02-24]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/media-centrum/dulezite-dokumenty/programove-prohlaseni-vlady-cr-115911/>

⁴ Všechny tyto dokumenty naleznete na webové stránce MPSV: <http://www.mpsv.cz/cs/14474>

⁵ Pod pojmem „funkční rodina“ se rozumí rodina plnící své základní přirozené funkce – tj. biologicko-reprodukční, socializační, sociálně-ekonomickou, regenerační a podpůrnou, neboli emocionálně-stabilizační. (Koncepce rodinné politiky, str. 5)

⁶ Národní strategie ochrany práv dětí [online]. Dostupné z <https://www.mpsv.cz/files/clanky/14309/NSOPD.pdf>

⁷ Národní strategie rozvoje sociálních služeb na období 2016-2025 [online]. Dostupné z <https://www.mpsv.cz/files/clanky/29624/NSRSS.pdf>

být přijímána cílená opatření přispívající k rovnému přístupu ke vzdělávání a uplatnění členů těchto rodin na trhu práce i ve společnosti;

4. posilovat vědomí a význam rodinných hodnot, kterými jsou trvalý vztah, manželství, vzájemná péče a hodnoty lásky a úcty a podpora významu rodiny ve společnosti;

5. vzhledem k demografickým změnám v české společnosti podpořit prostřednictvím navrhovaných opatření v národní koncepci vyšší porodnost a sňatečnost obyvatelstva.

Institucionální zajištění rodinné politiky – role státu⁸

Stát má ústřední roli ve vytváření a realizaci rodinné politiky, zejména v oblasti koncepční a normotvorné. Pro realizaci úspěšné rodinné politiky je na státní úrovni nezbytné zapojení několika hlavních resortů (zejména práce a sociálních věcí, školství, mládeže a tělovýchovy, zdravotnictví, financí, pro místní rozvoj). Komplexní rodinná politika je širokou průřezovou disciplínou, zaměřuje se na pomoc a podporu rodin obecně, a to v různých stadiích rodinného cyklu. Pokud má být rodinná politika komplexní, musí procházet napříč resorty a nelze ji redukovat jen na politiku sociální, byť k ní má nejbližší.

Skutečnost, že komplexní rodinná politika je v České republice poměrně novou záležitostí, s sebou nese řadu problémů. Jejich základem je to, že v ČR nemá systematické institucionální zakotvení s ústřední autoritou na vládní úrovni. Ve většině zemí Evropské unie je rodinná politika koordinována jednou hlavní institucí, ne vždy ministerstvem pro rodinu, ale převážně ministerstvem sociálních věcí.

Doposud se proto nepodařilo dosáhnout uspokojivé spolupráce jednotlivých resortů. V dosavadní státní rodinné politice se stal vůdčím hybatelem resort MPSV, hlavně kvůli chápání rodinné politiky především v blízké vazbě na sociální politiku, což je zužující pojetí. Resort MPSV před více než deseti lety uničil první pokus o vytvoření ucelené Národní koncepce rodinné politiky a vytváří od té doby strategické dokumenty zaměřené na různě komplexní témata rodinné politiky s přesahy do dalších oblastí veřejné politiky. Národní zpráva o rodině z roku 2004 hodnotila spolupráci MPSV při tvorbě rodinné politiky s centrálními úřady vlády a resortními ministerstvy jako neuspokojivou, což bylo vysvětlováno nízkou pozorností věnovanou rodině ve veřejné sféře.

V průběhu desetiletí se ovšem postoje proměnily, zvýšil se zájem veřejnosti o rodinnou politiku a její opatření. Problematice rodiny je věnována větší pozornost ve veřejné sféře. Stále více pozornosti je věnováno ze strany médií opatřením pro rodiny, projednávaným vládou a v parlamentu.

⁸ Zpráva o rodině, Věra Kuchařová a kol., 2017 [online]. Dostupné z https://www.mpsv.cz/files/clanky/30514/Zprava_o_rodine_2017.pdf

Tento zájem se stále adekvátně neodráží v koordinované spolupráci resortů na vytváření podmínek pro život rodin a plnění jejich funkcí, protože chybí orgán mající „zastřešující“ pravomoci. Vytvořením koncepce rodinné politiky bylo pověřeno opět MPSV, ačkoliv jeho kompetence se týkají jen části komplexně pojímané rodinné politiky. Jeho spolupráce s dalšími resorty na tvorbě koncepce rodinné politiky je limitovaná. Je tak obtížné zajistit vyšší míru shody nad oblastmi koncepce přesahujícími kompetence jednotlivých resortů, stejně jako zabezpečit závaznost jednotlivých opatření či cílů ze strany dalších důležitých aktérů v oblastech, které nespadají pod gesci MPSV. Intenzivnější spolupráce resortů na tvorbě koncepce rodinné politiky by měla být součástí explicitního vládního pověření pro tuto činnost. V budoucnu by bylo žádoucí vytvořit podmínky pro tvorbu a implementaci nadresortní rodinné politiky.

Součástí koncepční role státu v rodinné politice je **vytváření podmínek a podnětů pro regionální a lokální rodinnou politiku**, a to při respektu k jejich specifickým. Uplatňuje se zde princip subsidiarity, tedy respektování pravomoci organizačně nižších úrovní i jejich schopnosti lépe vycházet vstříc diferencovaným potřebám rodin v různých regionech či lokalitách a větších kompetencí pramenících z blízkosti místních správ a samospráv k občanům a jejich rodinám. I ve vztahu ke komunálním politikám zastává stát především roli koncepční, metodickou a informační. Jeho úkolem je vyjádřit politickou vůli k uznání role rodin ve společnosti a k jejich podpoře. Měl by stanovovat a poskytovat základní orientaci v dané problematice, formulovat cíle, kterých má být dosaženo, případně zadávat úkoly, které za tímto účelem mají být plněny a doporučovat postupy tohoto plnění. Zároveň by měl svou daňovou politikou pro činnost krajů a obcí vytvářet podmínky jak legislativní, tak finanční.

MPSV se snaží pobízet orgány nižší samosprávy k realizaci prorodinných opatření několika způsoby. Jedním z nich jsou veřejné soutěže, které oceňují a financují některé prorodinné aktivity. Nejvýznamnější z nich je soutěž **Obec přátelská rodině**, kterou od roku 2008 pořádá MPSV ve spolupráci s dalšími partnery. Již samotné vyplnění přihlášky do této soutěže vede vedoucí pracovníky obce ke koncepčnímu přístupu k prorodinným opatřením, která jsou v obci realizovaná a plánovaná. Soutěž má iniciovat odpovědnost obcí v oblasti rodinné politiky jak tím, že vítězové soutěže slouží za vzor a příklad úspěšné praxe pro ostatní podobně velké obce, tak tím, že vítězným obcím náleží finanční dotace, určená na realizaci prorodinných opatření na místní úrovni.

Stát prostřednictvím MPSV poskytuje **dotace nestátním neziskovým subjektům na aktivity, které podporují rodinu**. Například k podpoře aktivit zaměřených na seniory bylo v letech 2013–2017 určeno dotační řízení Podpora veřejně účelných aktivit seniorských a proseniorských organizací s celostátní působností. K podpoře prorodinných aktivit je rovněž určen dotační program Rodina a ochrana práv dětí, který je realizován již od roku 2005.

Ve vztahu ke krajům se MPSV snaží podpořit prorodinné aktivity prostřednictvím projektů Evropského sociálního fondu, konkrétně v rámci operačního programu

Zaměstnanost 2014–2020. Jedná se o projekty **Podpora implementace dětských skupin, Podpora implementace služby péče o děti od šesti měsíců do čtyř let v tzv. mikrojeslích a pilotní ověření služby, 22 % K ROVNOSTI, Koordinace opatření na podporu sladění pracovního a rodinného života na úrovni krajů, Implementace politiky stárnutí na krajskou úroveň.**

Do dvou posledně jmenovaných systémových projektů je od roku 2017 zapojen i Olomoucký kraj prostřednictvím uzavřených **memorand o spolupráci** při jejich realizaci. S MPSV spolupracuje na vybraných klíčových aktivitách a poskytuje ministerstvu potřebnou součinnost. **Cílem projektu Koordinace opatření na podporu sladění pracovního a rodinného života na úrovni krajů** je zlepšit koordinaci celostátních a regionálních politik v oblasti podpory rodin, a to prostřednictvím sítě krajských poradců a fungování celostátní a regionálních platform. V rámci projektu bude také vytvořena Metodika tvorby rodinné politiky na krajské a místní úrovni. **Cílem projektu Implementace politiky stárnutí na krajskou úroveň** je implementace politiky přípravy na stárnutí na úroveň samosprávy, která je svou působností blíže občanům než orgány státní správy.

Podobně ovšem přispívá k rozvoji služeb pro rodiny i MMR, které k tomu využívá prostředků Evropského fondu pro regionální rozvoj, konkrétně se jedná o projekty Integrovaného regionálního operačního programu, kterými podporuje infrastrukturu pro předškolní vzdělávání.

1.2 Rodinná politika na úrovni kraje

Na úrovni krajů se uplatňuje regionální rodinná a prorodinná politika na základě dílčích ustanovení zákona č.129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů, prostřednictvím koordinační a koncepční činnosti, dále se zaměřuje na institucionální a finanční zajištění služeb a v neposlední řadě se podílí i na organizaci prorodinných aktivit a informování veřejnosti v regionu.

Olomoucký kraj se systematicky věnuje rodinné politice a usiluje o vytvoření prostředí, které bude rodinám přátelské. Od počátku roku 2016 byla v účinnosti Koncepce rodinné politiky Olomouckého kraje na období 2016–2018. Tento dokument jasně deklaroval podporu následujících oblastí:

- Vytváření podmínek pro fungování rodin
- Podpora rodičovské péče o děti
- Podpora všech subjektů podílejících se na prorodinných opatřeních
- Podpora informovanosti, výměny informací a spolupráce v rámci propagace prorodinných aktivit

Prováděcí dokumenty Koncepce – Akční plány Koncepce rodinné politiky Olomouckého kraje na roky 2016, 2017 a 2018, byly schváleny Zastupitelstvem

Olomouckého kraje.⁹ V rámci těchto dokumentů byly v letech 2016–2018 realizovány konkrétní aktivity v oblasti rodinné politiky kraje.

Na vytvoření Koncepce rodinné politiky Olomouckého kraje na období 2016–2018 a Akčních plánů se podíleli členové pracovních skupin z řad zástupců obcí, nestátních neziskových organizací, ale i zástupci jednotlivých odborů Krajského úřadu Olomouckého kraje.

Rada Olomouckého kraje svým usnesením zřídila v samostatné působnosti jako svůj poradní a iniciativní orgán Komisi pro rodinu a sociální záležitosti, která je složená ze zástupců příslušných politických stran a zástupců neziskového sektoru. Komise plní v souladu s jednacím řádem úkoly Rady Olomouckého kraje, projednává stanoviska a náměty pro realizaci příslušných opatření s cílem posílit uplatňování prorodinného úhlu pohledu při tvorbě a realizaci všech politik na regionální úrovni.

Institucionální zajištění rodinné politiky – role krajů¹⁰

Role nižší úrovně státní správy v rodinné politice vychází především z toho, že má blíže k lidem a rodinám na svém teritoriu, a tím lepší předpoklady reagovat na jejich místně a regionálně specifické potřeby, a to často účinnějšími „měkkými“ nástroji (které nelze koncipovat celostátně), ale i implementovat principy státní rodinné politiky.

Dle metodického doporučení MPSV z roku 2008¹¹ by kraje měly zastávat **pět základních úloh při tvorbě a realizaci rodinné politiky na regionální úrovni:**

1. Reprezentativní – reprezentování kraje či obcí při jednání s ústřední úrovní,
2. koncepční – aktivní vytváření regionální rodinné politiky na základě vlastní koncepce,
3. koordinační – koordinace obcí a dalších místních aktérů rodinné politiky, koordinace prorodinných aktivit regionálního rozsahu,
4. organizační - organizace prorodinných aktivit či spoluúčast na nich,
5. informativní - informování obcí o situaci rodin a prorodinných opatřeních v regionu.

Krajům je tímto přidělena, respektive doporučena, významná činnost zejména v rámci koordinace a iniciace jednotlivých opatření rodinné politiky na dalších nižších úrovních. Při nepochybné platnosti těchto principů by dlouhodobý vývoj měl nicméně směřovat k větší samostatnosti regionálních a místních samospráv při tvorbě a realizaci místních rodinných politik tak, aby byl naplněn princip subsidiarity.

⁹ Akční plán Koncepce rodinné politiky Olomouckého kraje na rok 2016 – schválen Zastupitelstvem Olomouckého kraje dne 26. 6. 2015 (UZ/16/39/2015)

Akční plán Koncepce rodinné politiky Olomouckého kraje na rok 2017 – schválen Zastupitelstvem Olomouckého kraje dne 24. 6. 2016 (UZ/22/31/2016)

Akční plán Koncepce rodinné politiky Olomouckého kraje na rok 2018 – schválen Zastupitelstvem Olomouckého kraje dne 18. 9. 2017 (UZ/6/51/2017), vše dostupné na www.rodinajeOK.cz

¹⁰ Zpráva o rodině, Věra Kuchařová a kol., 2017 [online]. Dostupné z https://www.mpsv.cz/files/clanky/30514/Zprava_o_rodine_2017.pdf

¹¹ Rodinná politika na úrovni krajů a obcí, MPSV, 2008b

1.3 Rodinná politika na úrovni obcí¹²

Obce patří mezi základní aktéry regionální rodinné politiky, kde jsou uplatňovány prorodinné aktivity. Mají daleko blíže k potřebám obyvatel a mohou pomocí konkrétních cílů a opatření reagovat na zajištění prorodinných podmínek. Monitorování situace rodin v regionu umožní reagovat na jejich konkrétní aktuální potřeby.

Metodické doporučení MPSV z roku 2008 vymezuje základní čtyři úlohy, které by měly v oblasti rodinné politiky plnit obce:

1. Iniciační,
2. realizační,
3. propagační,
4. informativní.

Obce by tedy měly kombinovat dva přístupy: **jednak iniciovat prorodinné aktivity, informovat občany o nich a o své rodinné politice**, kterou by měly rovněž propagovat, a také především **čerpat podněty od občanů a reagovat na jejich potřeby**.

V neposlední řadě by obce měly být významnými aktéry rodinné politiky právě tím, že budou **prorodinné aktivity přímo realizovat**, např. vytvářením podmínek k poskytování služeb pro rodiny, pořádáním akcí pro rodiny, zaměřením se na rodiny se specifickými problémy.¹³

Ze strany Olomouckého kraje je nutná spolupráce a podpora obcí, zejména v oblasti provázanosti plánování a realizace prorodinných aktivit a opatření (myšlenka vytvoření sítě regionálních koordinátorů a v případě, že má obec zpracován koncepční materiál, pak průběžné zjišťování naplnění koncepce v konkrétních lokalitách ve spolupráci s místními aktéry). Důležitá je rovněž propagace a ocenění všech prorodinných aktivit, které v oblasti rodinné politiky v regionu vznikly nebo jsou plánovány a připravovány v horizontu následujících let.

¹² MPSV definuje roli komunální rodinné politiky ve svém metodickém doporučení (Rodinná politika, 2008) jako souhrn provázaných opatření na podporu rodin (podpora služeb pro rodiny, společensko-kulturních akcí, vzdělávacích a osvětových aktivit, dostupného bydlení a odpovídající infrastruktury) realizovaných obcí a dalšími subjekty. Jejím cílem je vytvoření prostředí přátelského k rodinám a spokojenost místních rodin a jejich členů ve všech fázích života.

¹³ Zpráva o rodině, Věra Kuchařová a kol., 2017 [online]. Dostupné z https://www.mpsv.cz/files/clanky/30514/Zprava_o_rodine_2017.pdf

2 Demografický vývoj v Olomouckém kraji za roky 2001–2017¹⁴

Demografická analýza týkající se obyvatelstva žijícího na určitém území slouží jako informační materiál, ze kterého lze dospět k úsudkům o rozvoji dané oblasti. Na základě toho předkládáme vybrané informace o obyvatelstvu a dalších trendech souvisejících s danou oblastí sledovatelných na území kraje.

Dle Zprávy o rodině z roku 2017 pokračují v České republice, potažmo v Olomouckém kraji, v posledních letech hlavní tendence demografických procesů započaté po roce 1989. Zvyšuje se průměrný věk při sňatku i narození dítěte, intenzita sňatečnosti osciluje na nízké úrovni, zvyšuje se intenzita rozvodovosti, narůstá podíl nesezdaných soužití jako celoživotní alternativy k manželství a zvyšuje se podíl dětí narozených mimo manželství. Úhrnná plodnost se dlouhodobě pohybuje výrazně pod hranicí prosté reprodukce. A to přesto, že rodina zaujímá v žebříčku hodnot jednu z nejvyšších příček a lidé si stále nejčastěji přejí mít dvě děti. Nesoulad mezi deklarovanými hodnotami a skutečným chováním se ukazuje ve zvyšující se toleranci k rozvodům i k různým formám rodinného uspořádání, včetně záměrného osamělého rodičovství. Lidé s vyšším vzděláním jsou v postojích liberálnější, ve svém životě se však chovají konzervativněji, tj. častěji uzavírají sňatek a mají méně často děti narozené mimo manželství.

Sledování situace rodin v regionu umožňuje z hlediska konstrukce prorodinných aktivit koncepčně reagovat na aktuální potřeby rodin v regionu. Je tedy třeba sledovat nejen počet obyvatel v kraji, ale i věkové složení, sňatečnost, rozvodovost, porodnost a další ukazatele.

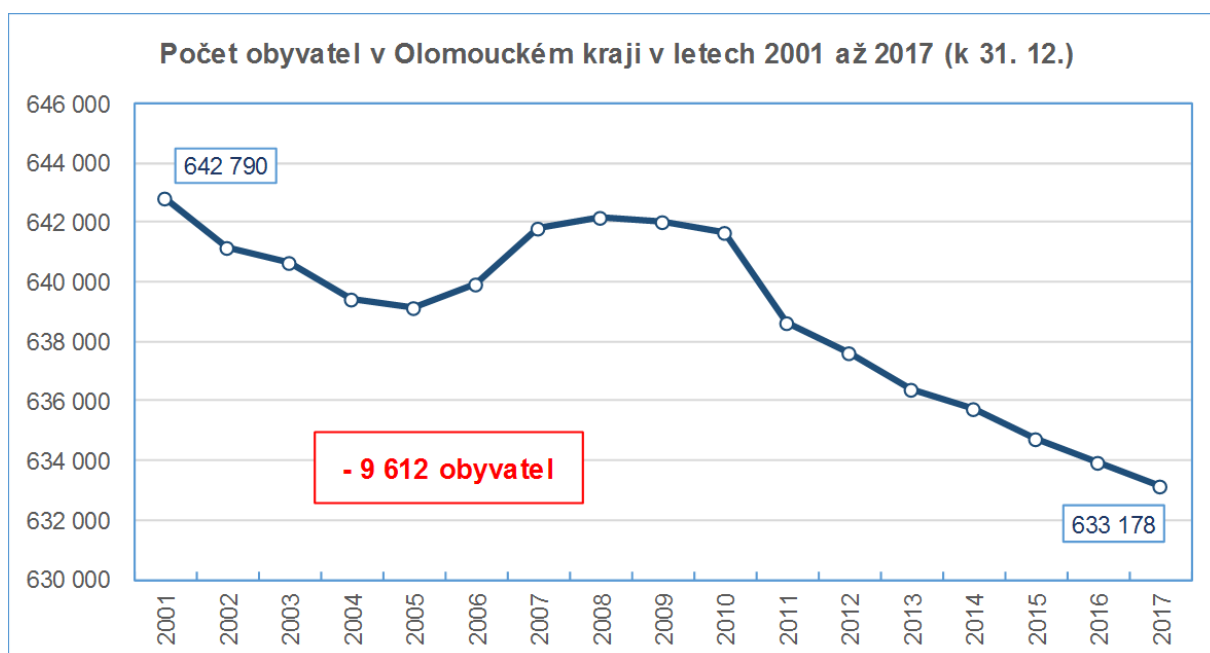
Olomoucký kraj je sedmým nejlidnatějším mezi ostatními čtrnácti kraji v České republice. Počet rodin v jednotlivých správních obvodech je proměnlivý, nejvíce rodin žije na Olomoucku, nejméně pak na území obce s rozšířenou působností Jeseník.

Počet obyvatel

V roce 2017 byl celkový počet obyvatel Olomouckého kraje 633 178 osob. Počet obyvatel dlouhodobě klesá. Od roku 2001 se snížil o 9,6 tis. obyvatel. Na úbytku se podílí přirozená měna, což je rozdíl mezi narozenými a zemřelými, a také migrace.

¹⁴ Český statistický úřad Olomouc: www.czso.cz

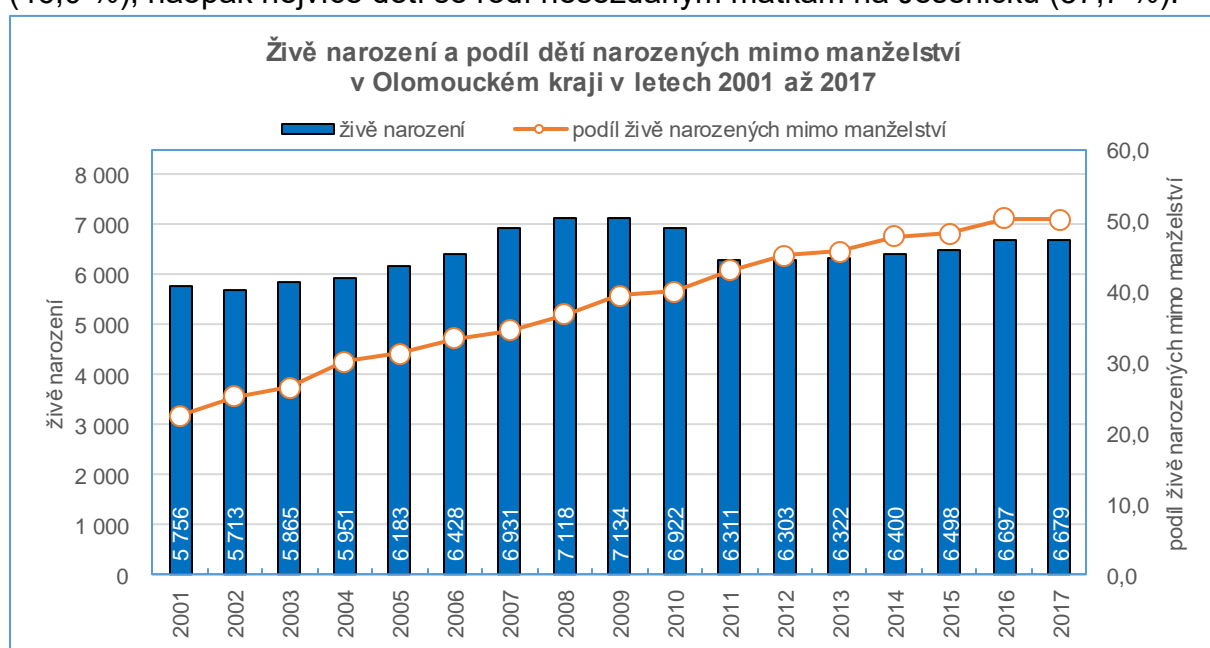
(zdroje dat: Demografické statistiky ČSÚ – věkové složení obyvatelstva, úmrtnostní tabulky, naděje dožití, projekce obyvatelstva Sčítání lidu, domů a bytů – rodinný stav, národnost, víra, vzdělanost, ekonomická aktivita, dojíždka, domácnosti, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR, Ministerstvo práce a sociálních věcí)

zdroj: ČSÚ (www.czso.cz)

Živě narození

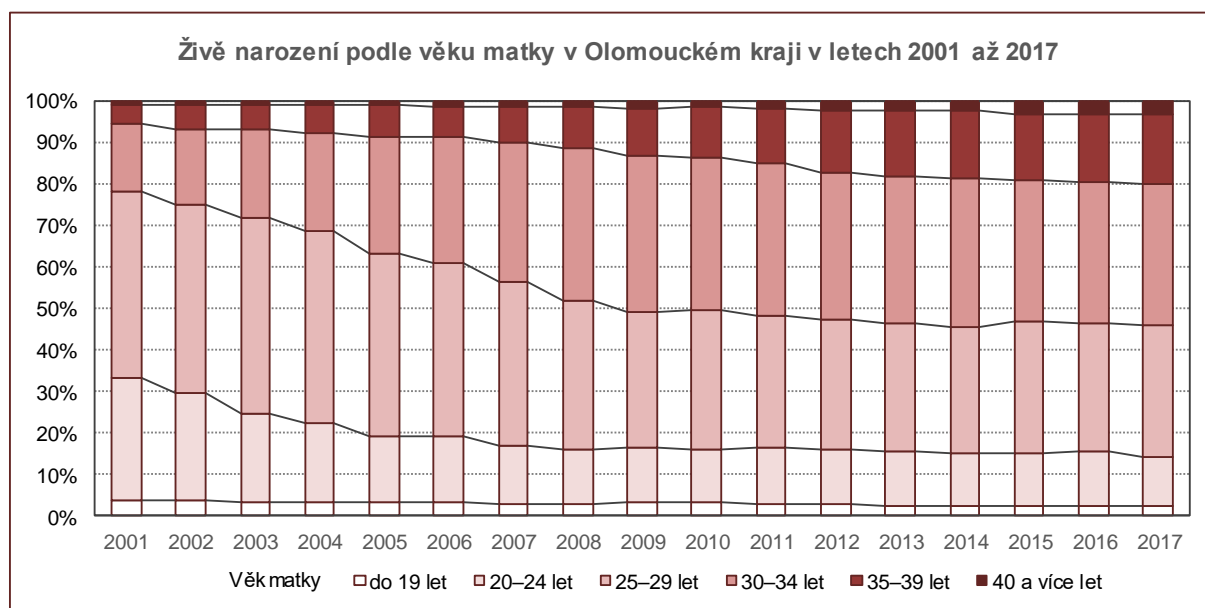
Porodnost v dlouhodobém horizontu klesá. V polovině 70. let se v kraji rodilo ročně v průměru 13 tis. dětí, v 80. letech v průměru 9 tis., v 90. letech cca 8 tis. dětí. V posledních 17 letech se porodnost pohybuje okolo 6-7 tisíci. Zvýšená vlna porodnosti byla zaznamenána v letech 2007–2010. V tu dobu rodily početně silné ročníky 70. let. Zatímco v roce 2001 se mimo manželství narodilo 22,4 % dětí, v posledních dvou letech to bylo každé druhé dítě. V roce 2017 se v kraji mimo manželství narodilo 50,2 % dětí. Podle okresů má nejméně dětí narozených mimo manželství okres Olomouc (46,0 %), naopak nejvíce dětí se rodí nesezdaným matkám na Jesenicku (57,7 %).

zdroj: ČSÚ (www.czso.cz)

Živě narození podle věku matky

Podíl mladších rodiček klesá na úrok starších rodiček. Ještě v roce 2001 se přes $\frac{3}{4}$ dětí narodilo matkám mladším 30 let. V roce 2009 jejich podíl poprvé klesl pod 50% hranici a v loňském roce jich bylo už jen 46,1 %. Zajímavý je i posun v průměrném věku matky při narození 1. dítěte. Od roku 2001 se věk prvorodiček zvýšil téměř o 3,5 roku (z 25,2 let na 28,6 let).

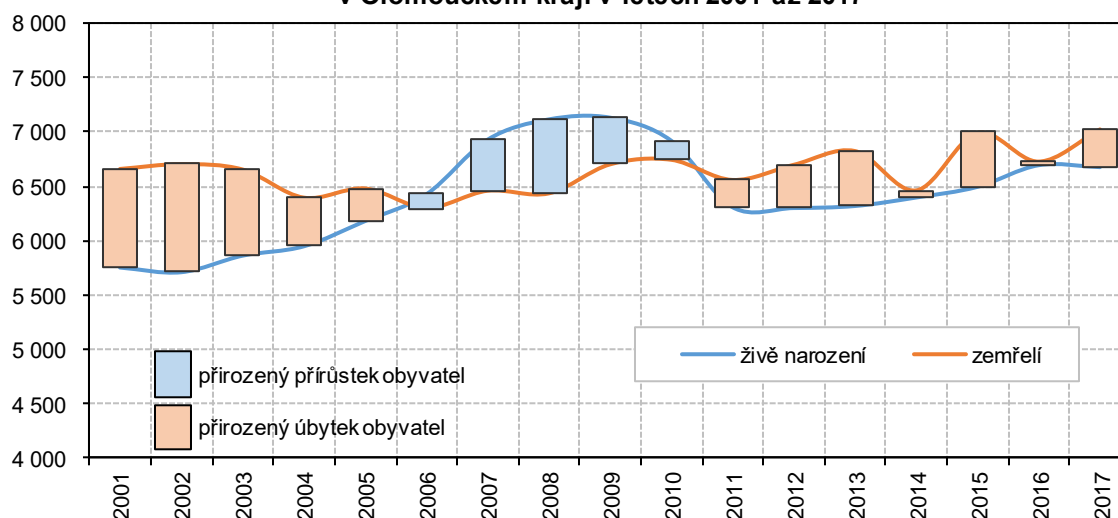

zdroj: ČSÚ (www.czso.cz)

Přirozený přírůstek/úbytek obyvatel

Celkový počet obyvatel se snižuje přirozenou měnou, což je rozdíl mezi živě narozenými a zemřelými. Pouze v letech 2006–2010 byl přirozený přírůstek obyvatel kladný. Od této doby opět počet zemřelých převyšuje počet narozených a dochází tak k přirozenému úbytku počtu obyvatel.

Živě narození, zemřelí a přirozený přírůstek (úbytek) obyvatel v Olomouckém kraji v letech 2001 až 2017

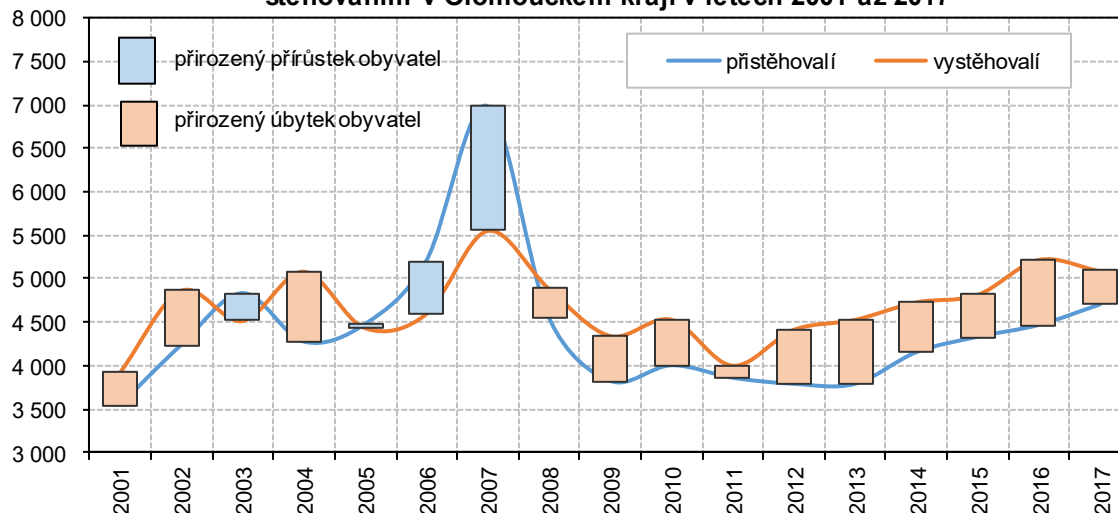

zdroj: ČSÚ (www.czso.cz)

Přírůstek/úbytek obyvatel stěhováním

Druhým faktorem, který má vliv na celkový počet obyvatel, je stěhování. Do roku 2007 se migrační přírůstek střídal s úbytkem. Od roku 2008 už trvale převažují vystěhovalí nad přistěhovalými, tzn. úbytek obyvatel stěhováním. I když počet přistěhovalých mírně roste, stále mají vystěhovalí početní převahu. Na celkovém poklesu počtu obyvatel v kraji se úbytek stěhováním podílí větší měrou, než úbytek přirozenou měnou.

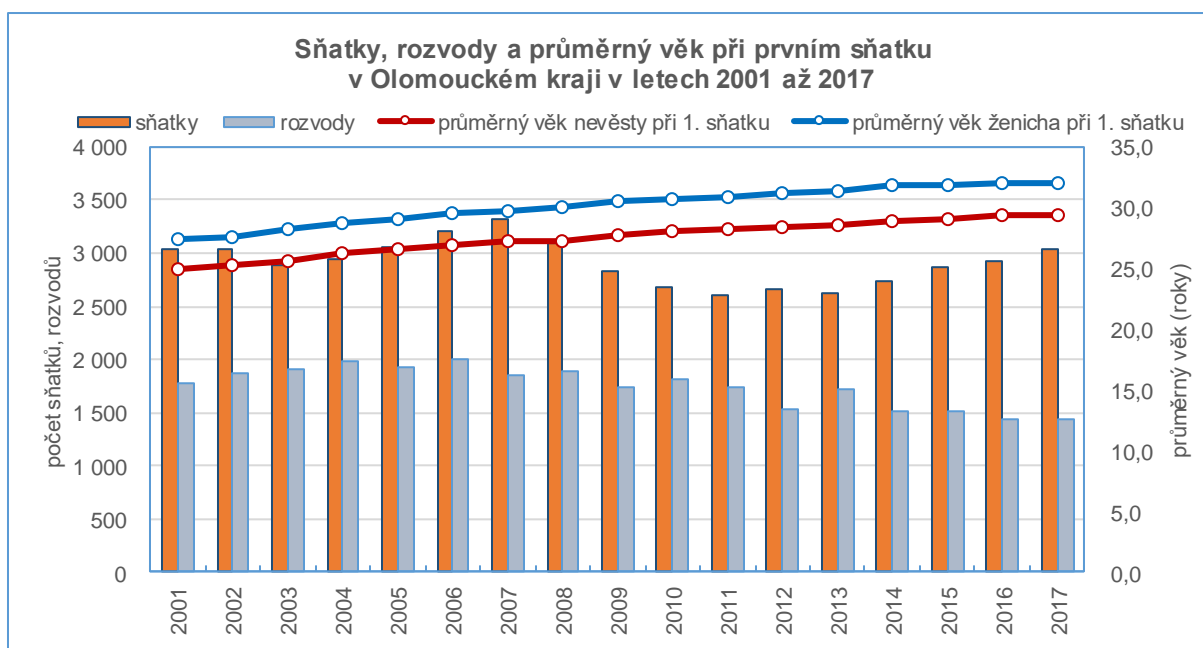
Přistěhovalí, vystěhovalí a přírůstek (úbytek) obyvatel stěhováním v Olomouckém kraji v letech 2001 až 2017

zdroj: ČSÚ (www.czso.cz)

Sňatky/rozvody

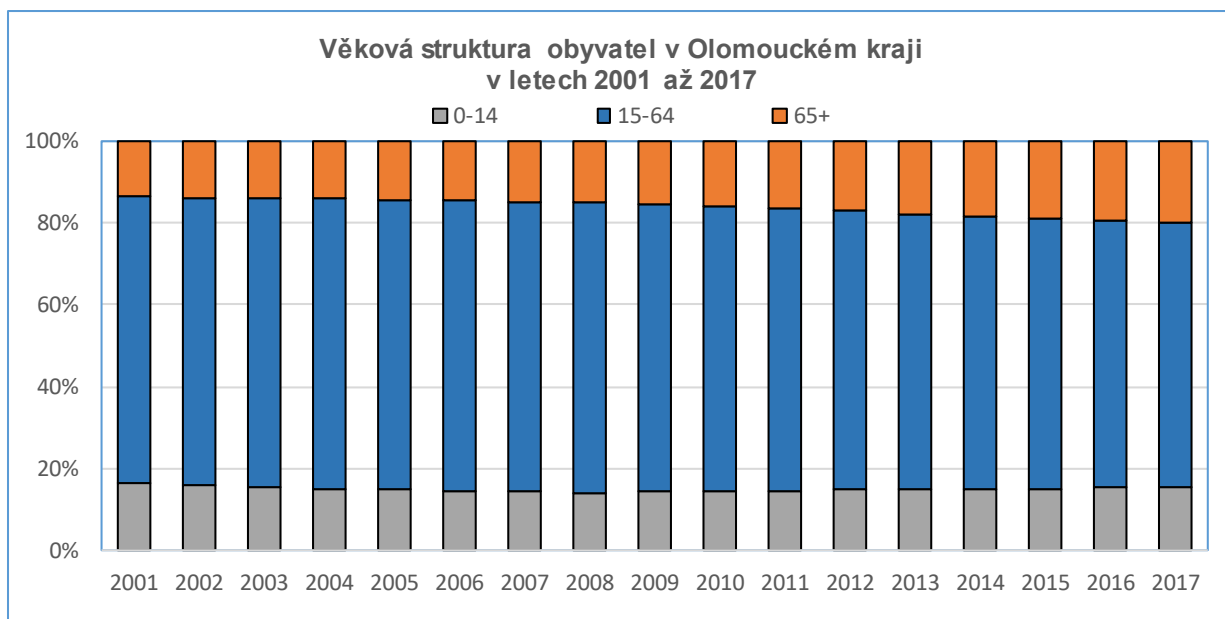
Od roku 2012 počet sňatků mírně roste a počet rozvodů mírně klesá. Zvyšuje se průměrný věk ženichů a nevěst při prvním sňatku. U obou pohlaví se zvýšil zhruba o 4,5 roku. Zatímco v roce 2001 se dívky vdávaly v necelých 25 letech, dnes je jim téměř 30 let.

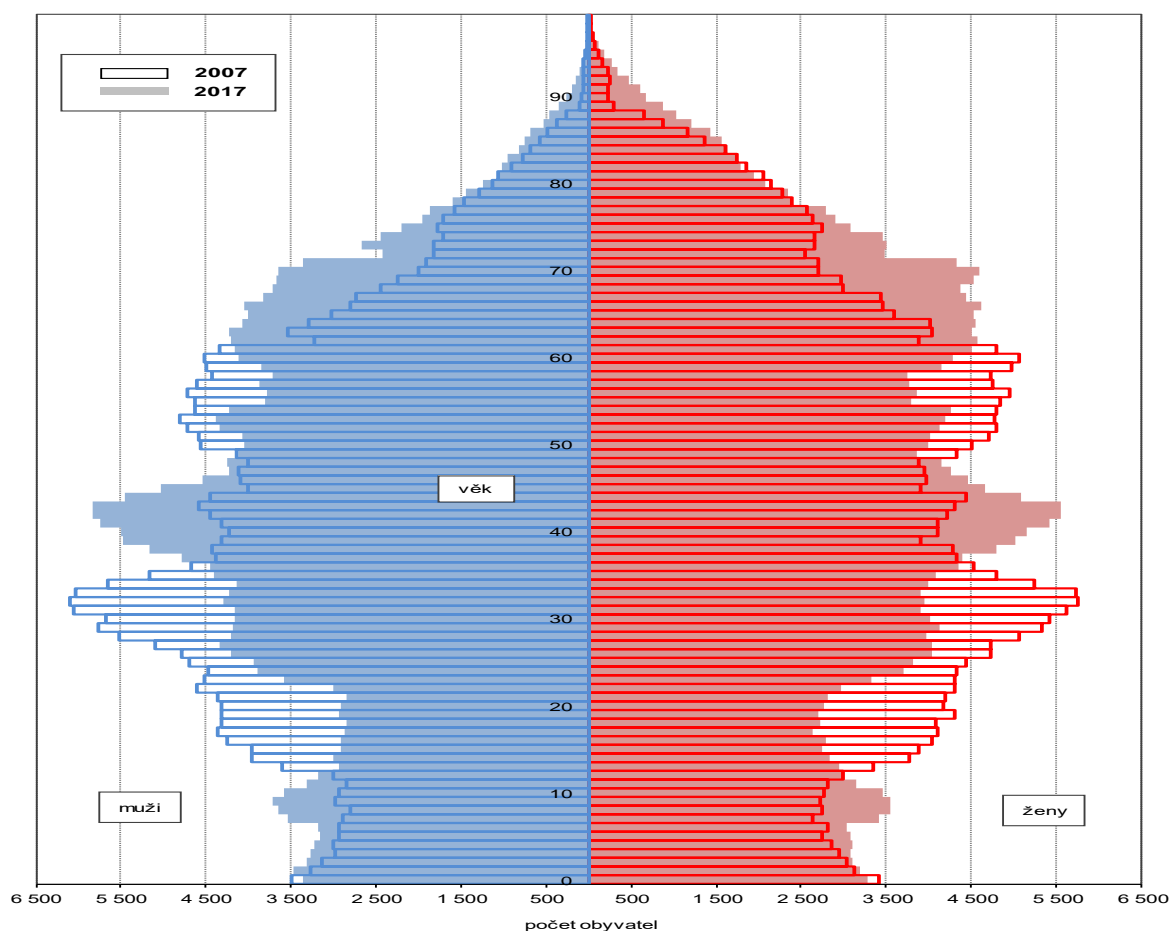
zdroj: ČSÚ (www.czso.cz)

Věková struktura

Populace stárne. Snižuje se počet mladých lidí a zvyšuje počet osob v důchodovém věku. V roce 2001 byl podíl osob starších 65 let 13,6 %, v roce 2017 vzrostl na 19,8 %.

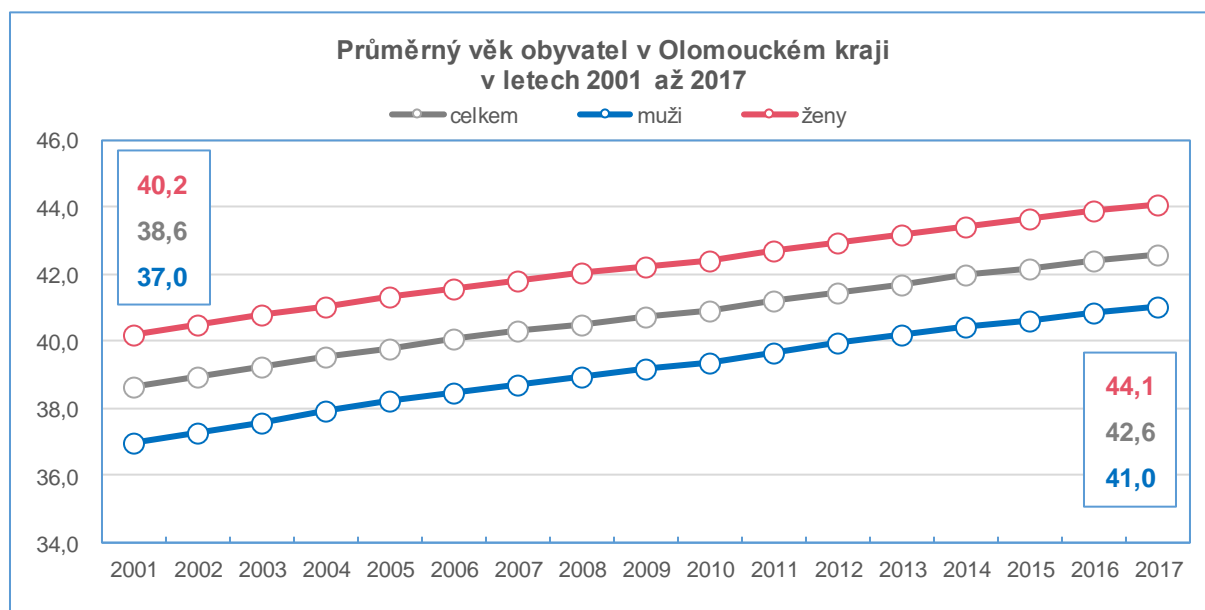
zdroj: ČSÚ (www.czso.cz)

zdroj: ČSÚ (www.czso.cz)

Průměrný věk

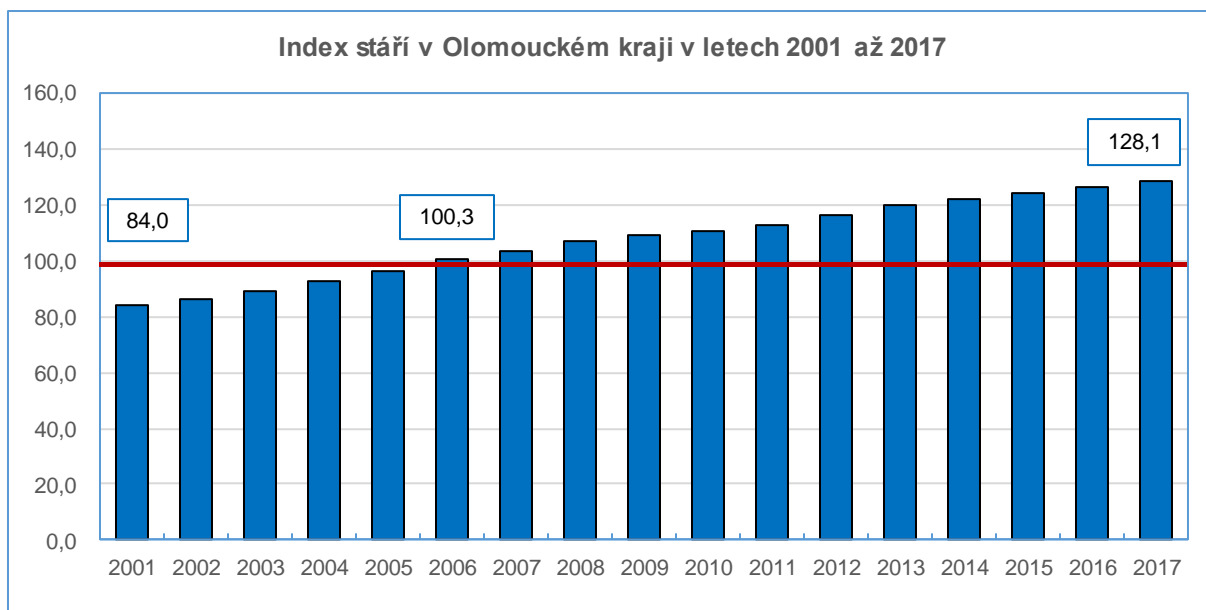
Se stárnutím populace souvisí rostoucí průměrný věk obyvatelstva. Průměrný věk se za posledních 17 let zvýšil o 4 roky (z 38,6 let v roce 2001 na 42,6 let v roce 2017).

zdroj: ČSÚ (www.czso.cz)

Index stáří

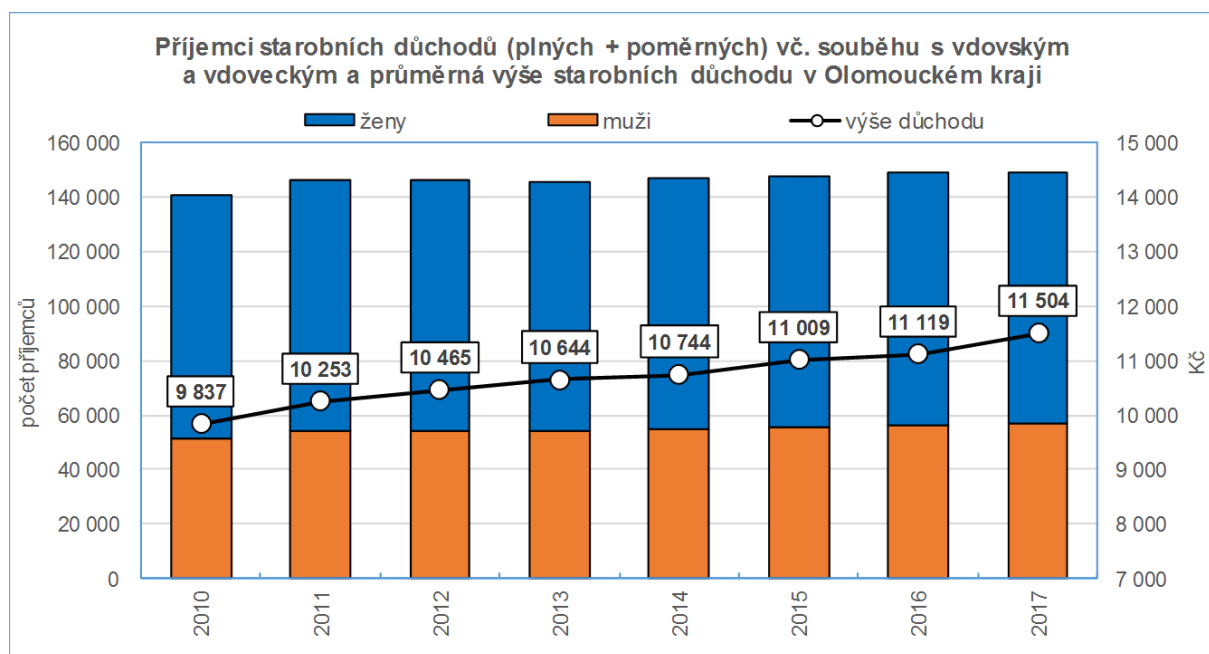
Index stáří udává, kolik je v populaci obyvatel ve věku 65 a více let na 100 dětí ve věku 0–14 let. V roce 2001 na 100 dětí připadlo 84 osob starších 65 let. V roce 2006 se hodnoty vyrovnaly (na 100 dětí připadlo 100 osob starších 65 let). Od roku 2007 je počet obyvatel ve věku 65 a více let vyšší než počet dětí ve věku 0–14 let. V roce 2017 na 100 dětí připadlo 128 osob starších 65 let.

zdroj: ČSÚ (www.czso.cz)

Starobní důchodci

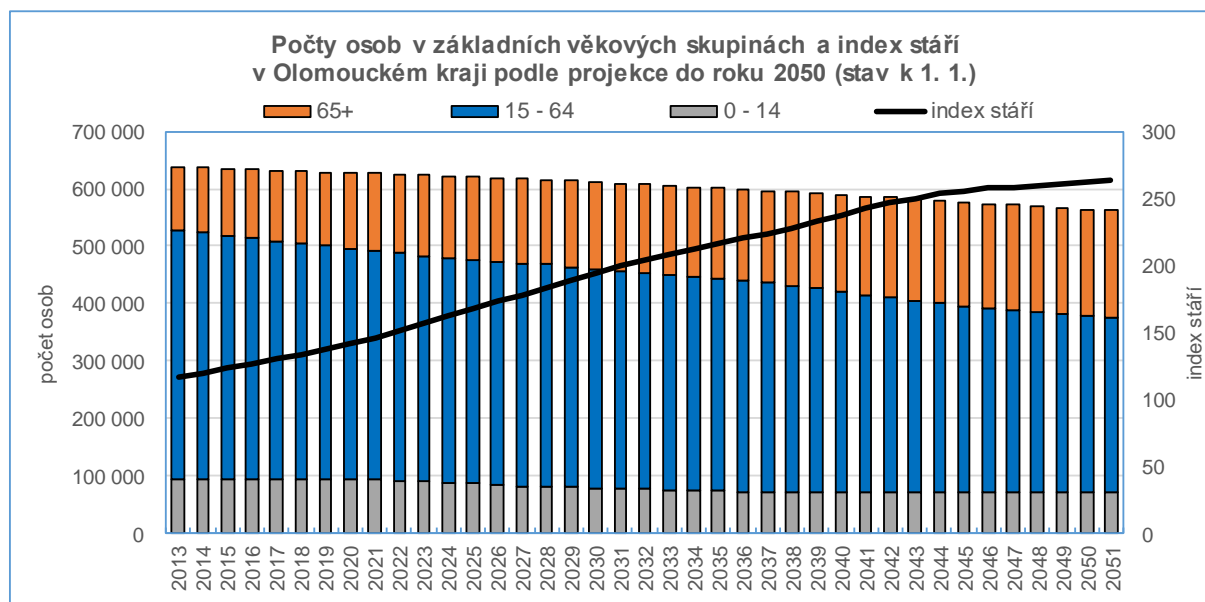
Starobní důchod vč. souběhu vdovského nebo vdoveckého pobíralo v roce 2017 v kraji 149 tis. osob. Mezi příjemci důchodu převažují ženy (61,7 %). Průměrná výše starobního důchodu se pohybuje okolo 11,5 tis. Kč.

zdroj: ČSÚ (www.czso.cz)

Projekce obyvatel

Projekce obyvatel do roku 2050 byla vydána v roce 2013. Prahem projekce je demografická struktura obyvatelstva kraje k 1. 1. 2013, která navazuje na Sčítání lidu, domů a bytů 2011. Tato projekce nově zahrnuje i migraci, která se však na úrovni menších územních celků špatně předpovídá. Z grafu je patrný celkový úbytek obyvatel, snížení podílu dětské složky a nárůst počtu seniorů.

zdroj: ČSÚ (www.czso.cz)

Závěr

Z výše uvedených dat vyplývá, že se v Olomouckém kraji objevují trendy typické pro moderní západní společnost, zvláště pak pokles porodnosti a sňatečnosti u většiny kategorií obyvatel, zatímco naopak roste průměrný věk matky při narození dítěte, věk snoubenců vstupujících do manželství a také počet dětí narozených mimo manželství.

Důležité je reflektovat demografické stárnutí populace, které zasahuje různou měrou všechny státy světa. Střední délka života neboli naděje dožití se prodlužuje pokročilým zdravotnictvím, zdravou stravou, podpůrnou infrastrukturou, ekonomikou, kvalitnějším životním prostředím. O kvalitě života a zdraví však vypovídá jiný ukazatel – zdravá délka života – délka života prožitá ve zdraví. O to víc je důležitá prevence, podpora zdravého životního stylu, zdravého prostředí. Proto je zapotřebí podporovat zdravé a aktivní stárnutí.

Vlivem demografických změn a stárnutím populace se zvyšuje podíl osob, jež disponují cennými životními zkušenostmi z praktického života, odborností a orientací ve vykonávané profesi, názorovou stabilitou, větší odpovědností, spolehlivostí a celkově větší vyzrálostí. Starší lidé tak představují pro společnost přínos ve vztahu k vykonávání vysoce odborných pracovních činností v rámci některých profesí a rovněž při předávání svých zkušeností a znalostí mladší generaci. Pro společnost může demografické stárnutí zároveň představovat příležitost a výzvu, jak co nejefektivněji využít znalostí a potenciálu přibývajících počtu starších lidí. Olomoucký kraj vnímá tuto

situaci jako důležitou a snaží se na ni reagovat prostřednictvím stanovených cílů rodinné politiky.

3 Potřeby rodin v Olomouckém kraji z pohledu kraje

Z důvodu analýzy současného stavu prarodinných aktivit Olomouckého kraje se od roku 2015 pravidelně schází **pracovní skupina složená z kompetentních zástupců odborů Krajského úřadu Olomouckého kraje**, kterým se rodinná politika nejčastěji promítá v pracovních činnostech. Jedná se o odbory strategického rozvoje kraje, zdravotnictví, sportu, kultury a památkové péče, dopravy a silničního hospodářství, školství a mládeže, životního prostředí a zemědělství, kancelář hejtmana, kancelář ředitele, informačních technologií.

Jednání pracovní skupiny přinesla kromě mapování současného stavu aktivit na podporu rodiny (SWOT analýza) i nosná témata, která slouží jako inspirace pro definování cílů a opatření ve smyslu krajských prarodinných opatření uplatnitelných v praxi. Zde je důležité zmínit, že členové pracovní skupiny se aktivně podílejí jak na sestavování koncepčních dokumentů vč. tvorby akčních plánů, tak na jejich následné implementaci.

Spolupráce na realizaci krajské rodinné politiky je nastavena také mezi Olomouckým krajem, obcemi a neziskovým sektorem. Prostřednictvím komunikační platformy – **pracovní skupiny složené ze zástupců obecních úřadů obcí s rozšířenou působností, obcí s pověřeným obecním úřadem a zástupců střešních neziskových organizací**, jsou projednávány oblasti podpory rodinné politiky v kraji.

Identifikované oblasti podpory jsou projednávány také v **Komisi pro rodinu a sociální záležitosti**. Poradní orgán Rady Olomouckého kraje je složen ze zástupců příslušných politických stran a zástupců neziskového sektoru. Komise plní v souladu s jednacím řádem úkoly Rady Olomouckého kraje, projednává stanoviska a náměty pro realizaci příslušných opatření s cílem posílit uplatňování prarodinného úhlu pohledu při tvorbě a realizaci všech politik na regionální úrovni.

3.1 SWOT analýza – potřeby rodin z pohledu kraje

silné stránky	slabé stránky
<ul style="list-style-type: none">- stávající dotační tituly OK- podpora stávajících prarodinných aktivit včetně programů- firemní mateřská škola Olomouckého kraje- dostatečná síť poskytovatelů zdravotních služeb na celém území OK	<ul style="list-style-type: none">- nedostatek finančních prostředků na prarodinné aktivity (NNO)- není systematicky řešena oblast rovných příležitostí- finanční náročnost volnočasových aktivit (zejm. pro samoživitele)- ohrožení chudobou vícečetných rodin

<ul style="list-style-type: none"> - síť domů dětí a mládeže - síť kulturních organizací kraje - síť mateřských a rodinných center v kraji - dostatečná kapacita MŠ, ZŠ, ŠS v kraji - síť cyklostezek v kraji - množství projektů podporujících sladování pracovního a rodinného života a projektů zvyšujících rodičovské kompetence - nabídka slev pro rodiny a seniory – projekty Rodinné pasy, Senior pas - ocenění zaměstnavatelů pro zavádění nástrojů pro harmonizaci pracovních povinností s péčí o dítě a domácnost - fungující spolupráce s NNO, obcemi a MPSV - webový portál www.rodinajeOK.cz 	<ul style="list-style-type: none"> - obtížná finanční dostupnost bydlení pro mladé
příležitosti	rizika
<ul style="list-style-type: none"> - oceňování/medializace významných počínů nebo aktivit subjektů zaměřujících se na podporu rodin - vybudování Family Pointů v zařízeních Olomouckého kraje (např. kulturní oblast) - síť spolupracujících partnerů/subjektů Olomouckého kraje - podpora zřizování firemních mateřských škol, dětských koutků - zkoordinovat rodinnou politiku OK s politikou na místní úrovni (obce, svazky obcí) - zapracování prorodinných kritérií do vhodných dotačních titulů kraje - zahrnutí prorodinných aktivit do strategických dokumentů jednotlivých odborů OK - podpora aktivního otcovství - rozvoj alternativních a inovativních forem péče o děti - zakládání tzv. komunitních center - zapojování seniorů, posilování mezigeneračních vztahů a vícegeneračního soužití - podpora aktivního stárnutí - podpora náhradního rodičovství 	<ul style="list-style-type: none"> - zpracovaná koncepce nebude realizovaná a naplňovaná v praxi - nedostatek finančních prostředků pro financování - špatný přenos informací směrem k veřejnosti - návrhy nebudou vedením kraje akceptovány - problém harmonizace pracovních povinností s péčí o děti a domácnost - vztah mezi snižujícím se příjmem rodiny a zvyšujícím se počtem dětí v rodině - neochota obcí přistupovat k oblasti rodinné politiky systematicky - demografické stárnutí obyvatel

4 Popis prarodinných aktivit Olomouckého kraje

4.1 Oblast školství a mládeže

Olomoucký kraj má poměrně stabilizovanou síť základních škol a dostatečnou kapacitu středních a vysokých škol. Vzhledem ke snižování počtu žáků v důsledku populačního poklesu, může dojít k optimalizaci sítě středních škol, čímž by došlo k nárůstu nákladů a nároků na ubytování v souvislosti s dojížděním žáků do větších sídel.

Školy a školská zařízení v Olomouckém kraji všech zřizovatelů:

<http://www.kr-olomoucky.cz/adresar-skol-a-skolskych-zarizeni-cl-276.html>;

<http://www.msmt.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/prehled-vysokych-skol>.

Krajský úřad Olomouckého kraje spolupracuje v rámci dotačního řízení s MŠMT ČR na podpoře projektů primární prevence a podporuje se svým souhlasem žádosti zřizovatele o zřízení přípravných tříd základní školy pro děti v posledním roce před zahájením povinné školní docházky, u kterých je předpoklad, že zařazení do přípravné třídy vyrovná jejich vývoj a kterým byl povolen odklad povinné školní docházky.

Udržení sítě mateřských škol a základních škol je jedním ze základních opatření spadajících do kompetencí obcí.

Olomoucký kraj v rámci činností zajišťovaných v samostatné působnosti zřídil firemní mateřskou školu, kam je možno umístit děti v případě volné kapacity i od dvou let věku.

Dále byl ze strany Olomouckého kraje podporován dotační program Studijní stipendium Olomouckého kraje na studium v zahraničí, alokovaná částka byla v roce 2016 1 350 tis. Kč, v roce 2017 700 tis. Kč. Program podpory práce s dětmi a mládeží pro nestátní neziskové organizace v Olomouckém kraji byl v letech 2016 a 2017 podpořen shodnou částkou 600 tis. Kč. Program na podporu environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty v Olomouckém kraji podpořil žadatele v roce 2016 částkou 350 tis. Kč, v roce 2017 částkou 420 tis. Kč. Program na podporu terciárního vzdělávání na vysokých školách v Olomouckém kraji měl v letech 2016 a 2017 shodnou alokaci 10 500 tis. Kč. Program na podporu polytechnického vzdělávání a řemesel v Olomouckém kraji disponoval v roce 2016 částkou 7 300 tis. Kč.

4.2 Oblast sportu, volnočasových aktivit, kultury a památkové péče

Olomoucký kraj podporuje sport a volný čas prostřednictvím dotačních programů a individuálních dotací. Dotační programy v rámci sportu a volného času jsou tyto: Program na podporu celoroční sportovní činnosti v Olomouckém kraji, který obsahuje dotační titul 1 – Podpora celoroční sportovní činnosti a dotační titul 2 – Podpora přípravy dětí a mládeže na vrcholový sport. Program na podporu sportu v Olomouckém kraji, který obsahuje dotační titul DT1 – Podpora sportovních akcí, DT2 – Dotace na získání trenérské licence a DT3 – Podpora reprezentantů ČR z Olomouckého kraje. Dotační Program na podporu volnočasových a tělovýchovných aktivit v Olomouckém kraji je zaměřen na podporu pravidelných i příležitostných aktivit místního charakteru. Dále jsou finanční prostředky rozdělovány prostřednictvím Programu na podporu sportovní činnosti dětí a mládeže v Olomouckém kraji, Programu na podporu handicapovaných sportovců v Olomouckém kraji, Programu na podporu výstavby a rekonstrukcí sportovních zařízení v obcích Olomouckého kraje a Programu na podporu investičních akcí v oblasti sportu.

V roce 2016 podpořil Olomoucký kraj aktivity v rámci tělovýchovy, sportu a volného času v celkové výši 157 175 tis. Kč, v roce 2017 bylo rozděleno 167 967 tis. Kč.

Olomoucký kraj podporuje i projekty v oblasti kultury (celoroční činnosti i jednorázové akce) nejrůznějších pořadatelů, např. spolků, sdružení, klubů, souborů, obcí i jednotlivců prostřednictvím individuálních dotací a v rámci dotačních programů: Program podpory kultury v Olomouckém kraji, který slouží k rozšíření a zkvalitnění stávající nabídky kulturních a zájmových aktivit pro volný čas a má za cíl zvyšovat počet osob podílejících se na tvorbě kultury a využívajících kulturní nabídku a rovněž také udržovat kulturní tradice a propagovat Olomoucký kraj. Dále také Olomoucký kraj rozděluje finanční prostředky v rámci dotačních programů Program na podporu stálých profesionálních souborů a Program na podporu investičních projektů v oblasti kultury v Olomouckém kraji.

V roce 2016 podpořil Olomoucký kraj projekty v oblasti kultury ve výši 54 460 tis. Kč, v roce 2017 bylo rozděleno 64 106 tis. Kč.

Projekty v oblasti památkové péče podporuje Olomoucký kraj prostřednictvím individuálních dotací a dotačního programu Program památkové péče v Olomouckém kraji, který obsahuje dotační tituly DT1 – Obnova kulturních památek, DT2 – Obnova staveb drobné architektury místního významu a DT3 – Obnova nemovitostí, které nejsou kulturní památkou, nacházejících se na území památkových rezervací a památkových zón.

V roce 2016 Olomoucký kraj rozdělil na oblast památkové péče celkem 15 732 tis. Kč, v roce 2017 celkem 12 989 tis. Kč.

Významnou měrou se na rozvoji kultury v regionu podílejí příspěvkové organizace Olomouckého kraje. Ty ve své činnosti spolupracují se základními a středními školami (muzejní programy a edukace), vysokoškolským studentům nabízí zapojení ve formě exkurzí, informačních lekcí, školení i praxí. Primát v této oblasti drží Muzeum

Komenského v Přerově, které v roce 2017 realizovalo 379 edukačních programů s účastí 7 410 osob. V rámci Dobrovolnického programu příspěvkových organizací Olomouckého kraje v oblasti kultury se odborná pracoviště snaží zapojit dobrovolníky ze všech věkových kategorií do vybraných oblastí své činnosti (katalogizace, digitalizace, průvodcovství, základní práce s archeologickými nálezy, animační programy, organizace). Nejvyšší počet dobrovolníků se podařilo do svých aktivit zapojit Muzeu Komenského v Přerově. Pro rok 2017 evidují 407 dobrovolníků, kteří odpracovali přibližně 6 180 hodin na 37 akcích. Vlastivědné muzeum Jesenicka zahájilo v rámci spolupráce s Národním institutem pro další vzdělávání tzv. T-praxe, v jejichž rámci se nadaní studenti z ČR zapojují do přípravy krátkodobých výstav. V oblasti cílů tzv. prorodinné politiky Olomouckého kraje příspěvkové organizace rozšiřují projekty určené rodinám s dětmi (tzv. Family Pointy) a spolupracují s obcemi a městy na vytváření vhodného začleňování handicapovaných občanů do společnosti (haptické modely významných památkových objektů kraje, elektronické informační návštěvnické systémy, informační materiály v Braillově písmu). Expozice Vlastivědného muzea v Olomouci jsou plně přístupné hendikepovaným návštěvníkům, Vlastivědné muzeum v Šumperku již třetím rokem úspěšně provozuje speciální zařízení pro rodiny s dětmi s názvem „Muzejíčko“. Rozvoj těchto aktivit je jedním z cílů Koncepce rozvoje kultury a památkové péče Olomouckého kraje pro období 2017–2020.

4.3 Oblast cestovního ruchu

Olomoucký kraj na podporu rodin vyvíjí řadu aktivit v oblasti cestovního ruchu. Mezi ty hlavní patří podpora rozvoje infrastruktury pro trávení volného času prostřednictvím dotačních titulů (budování areálů s prorodinnou tematikou, podpora rozvoje cykloturistiky, budování odpočívadel na turistických trasách, parkoviště u exponovaných turistických cílů, rozvoj koupališť, kempů a další). Mezi další aktivity patří budování a každoroční údržba turistického pěšího značení, cykloturistického značení a lyžařského běžeckého značení. Rodiny mohou využívat hustou síť informačních center, jejichž provoz je také podporován Olomouckým krajem a které přispívají do jednotného informačního portálu www.ok-tourism.cz (zvláště sekce pro Jeseníky a Střední Moravu). Pro nadcházející období je plánován významný rozvoj infrastruktury pro elektrokola (půjčovny, dobíjecí stanice, propagace). Velmi oblíbeným je také společný projekt Olomouckého kraje a statutárního města Olomouc „Olomouc region Card“. Unikátní turistická karta umožňuje čerpat slevy u cca 100 subjektů a především absolvovat u více jak 70 subjektů vstupy zdarma (mezi něž patří většina významných cílů Olomouckého kraje) a ušetřit tak značné finanční prostředky (www.olomoucregioncard.cz). Občané kraje mohou také navštěvovat atraktivní nadregionální akce, které kraj spolufinancuje. Veškeré tyto aktivity kraj podporuje ročně částkou převyšující 15 mil. Kč. U dotačních titulů jsou žadatelé motivováni zařadit prorodinná opatření do svých projektů přidělením bonusových bodů. Například pořadatelé akcí získají bonus za zřízení rodinného koutku (přebalovací pult, mikrovlnka, pitná voda, hygienické potřeby, koš) či dětského koutku s dozorem.

Žadatelé do investičního titulu pak prokazují soulad jejich projektu s prorodinnou politikou kraje.

Olomoucký kraj si uvědomuje, že rodina jsou také senioři, proto i v rámci aktivit v oblasti cestovního ruchu ročně podporuje částkou cca 1,5 mil. Kč jedinečný projekt „Seniorské cestování“, kdy cca 3 000 seniorů má každý rok možnost navštívit turistické cíle v odlehlých částech Olomouckého kraje, kam by se sami obtížněji dopravovali. Na tomto a dalších projektech kraj spolupracuje s Krajskou radou seniorů Olomouckého kraje.

Významnou aktivitou je také informování občanů prostřednictvím vydávání propagačních materiálů s různou tematikou (např.: Rodinné výlety, Kempy, Zážitky, Turistický katalog, Omalovánky pro děti, Cykloprůvodce, Gastroprůvodce, a mnoho dalších, více publikací je zveřejněno na webu Olomouckého kraje v sekci „Cestovní ruch“).

Každoroční mediální prezentace je pak zveřejněna v tisku (denících, časopisech i odborných periodících) i prostřednictvím elektronických médií zaměřených na cestovní ruch, odborníky a širokou veřejnost, včetně rodin s dětmi. Informace je také možné najít na www.facebook.com/Olomoucky.kraj.tourism a na www.ok-tourism.cz.

Celková podpora Olomouckého kraje směřovaná do oblastí majících pozitivní vliv na rozvoj cestovního ruchu (budování cyklostezek, koupališť, obnova kulturních památek, podpora regionálních producentů, aj.) přesahuje částku 100 mil. Kč ročně.

4.4 Oblast životního prostředí

Olomoucký kraj, prostřednictvím Odboru školství a mládeže, každoročně podporuje v rámci programu environmentálního vzdělávání žádosti škol a školských zařízení v oblasti školní ekologické výchovy. V rámci projektů a osvětových akcí přispívá Olomoucký kraj také na aktivity, programy a opatření dalších organizací a subjektů, které výukové ekologické programy organizují a realizují.

Rodinám s dětmi jsou určeny i popularizační programy a akce s tematikou třídění odpadů.

Ze společného projektu Olomouckého kraje a společnosti EKOKOM a. s. bylo na akce podporující popularizaci třídění odpadů např. „Tonda Obal na cestách“, „Barevné dny“, „Informační podpora třídění odpadů ve školách“ včetně pořízení speciálních boxů na třídění do škol a zábavné a naučné akce v ZOO Olomouc, Ekojarmark, Jarmark Zábřeh, dny mikroregionů apod. každý rok vynaloženo cca 150 tis. Kč.

Ve spolupráci se společností ELEKTROWIN a. s. probíhá každoroční akce „S vysloužilci do ZOO“, dále proběhly akce „Přelez, přeskoč, recykluj“, „Elekrovandr“, „Edukační promotour“, „Flash za velký spotřebič“, „Zaskoňte si o radu, jak se zbavit

odpadu“ a venkovní aktivity v rámci akce „Železný týden“. Každý rok bylo vynaloženo cca 130 tis. Kč.

V rámci projektu se společností ASEKOL a.s. se uskutečnily např. akce „Recyklobrání, aneb uklidíme si svět“ pro školy a školky, projekt „Koruna za kilo“ a „Za mobil do kina“. Každý rok bylo vynaloženo cca 130 tis. Kč.

V rámci významných projektů a Finanční dotace do 25 tis. Kč podporuje Olomoucký kraj prostřednictvím Odboru životního prostředí a zemědělství zejména aktivity svazů, a neziskových organizací a zájmových spolků. V roce 2015 bylo v rámci významných projektů a finančních dotací do 25 tisíc podpořeno 41 subjektů v celkové výši 1 004 tis. Kč.

V roce 2016 byl Olomouckým krajem vyhlášen Program na podporu aktivit v oblasti životního prostředí a zemědělství 2016, kde bylo podpořeno 65 subjektů v celkové výši 2 700 tis. Kč. V rámci vyhlášeného Programu na podporu aktivit v oblasti životního prostředí a zemědělství 2017 bylo podpořeno 49 subjektů v celkové výši 2 543,7 tis. Kč.

4.5 Oblast veřejné dopravy

Finanční prostředky na provoz a údržbu dětských dopravních hřišť a zařízení včetně zabezpečení dopravní výchovy dětí byly v rámci dotace Olomouckého kraje využity prostřednictvím krajského koordinátora BESIP (v roce 2017 bylo podpořeno 14 subjektů částkou 613 tis. Kč).

Dále Olomoucký kraj podporuje aktivity v rámci krajského kola soutěže mladých cyklistů, soutěží s tematikou BESIP, soutěže „Cyklista roku“, semináře, instruktáže a další akce, které jsou realizovány i ve spolupráci s Policií ČR a složkami IZS.

V rámci dotačního programu Podpora opatření pro zvýšení bezpečnosti provozu na pozemních komunikacích, byly především vybudovány a rekonstruovány chodníky včetně bezbariérových úprav. Podpořeno bylo celkem 8 projektů s celkovou dotací 3 644 tis. Kč.

Celkem 9 přechodů pro chodce a 1 místo pro přecházení byly vybudovány nebo rekonstruovány z dotačního programu Podpora budování a rekonstrukce přechodů pro chodce s celkovou dotací 858 tis. Kč.

Další aktivitou je výstavba a obnova cyklostezek ve spolupráci s obcemi, kde bylo ze strany Olomouckého kraje v roce 2017 realizováno 8 projektů s výší dotace 9 378 tis. Kč.

Od 1. 5. 2017 byl zahájen provoz víceúčelového autobusu pro potřeby Olomouckého kraje, krajem zřizovaných organizací a dalších organizací jako jsou mateřské a základní školy, charita, krajský koordinátor BESIP, senioři. Za první období jeho fungování od května do září bylo realizováno celkem 120 jízd na území kraje.

Olomoucký kraj zřídil funkci tzv. **cyklokoordinátora**. Krajský koordinátor pracuje na zajištění implementace Konceptce rozvoje cyklistické dopravy v Olomouckém kraji¹⁵ a spolupracuje s koordinátory cyklistické dopravy na obcích s rozšířenou působností. Cyklokoordinátor na národní, krajské i místní úrovni průběžně sbírá podněty na doplnění akčního plánu. Aktivně jedná s dotčenými subjekty o realizaci prioritních aktivit (např. dobudování a propojení páteřních tras). Jedná se správci dopravní infrastruktury o opatřeních pro zlepšení kvality cyklodopravy (bezpečnostní opatření, vyznačení pruhů pro cyklisty, zřízení stání a další). Podílí se na realizaci krajských projektů, včetně vyhledání mimorozpočtových zdrojů. Dále zajišťuje monitorování postupu Konceptce rozvoje cyklistické dopravy v Olomouckém kraji a jeho vyhodnocování.

4.6 Oblast zdravotnictví

Do oblasti zdravotnictví patří poskytování všech forem zdravotní péče. Z pohledu rodinné politiky je stěžejní zajištění kvality a dostupnosti zdravotní péče pro občany celého kraje. Zajištění zdravotní péče v Olomouckém kraji je v současné době na dobré úrovni a síť poskytovatelů zdravotních služeb je poměrně stabilní.

Od roku 2018 je ve všech oblastech kraje zajištěna lékařská pohotovostní služba pro děti a dorost i pro dospělé, která ve všedních dnech navazuje na běžnou ordinační dobu praktických lékařů a o víkendech a svátcích je dostupná nepřetržitě. Rovněž lékařská pohotovostní služba v oboru zubní lékařství a lékárenská pohotovostní služba je v rámci kraje poměrně dobře zajištěna.

Olomoucký kraj každoročně podporuje v rámci svých zdravotně-preventivních aktivit v souladu s Národní strategií ochrany a podpory zdraví a prevence nemocí Zdraví 2020 projekty určené především pro děti a mládež ze základních škol. Projekty jsou realizovány ve spolupráci s Krajskou hygienickou stanicí Olomouckého kraje se sídlem v Olomouci v rámci konceptu Zdravotně-preventivní programy v Olomouckém kraji a jsou zaměřeny na prevenci a na výchovu ke zdravému způsobu života. Od roku 2015 jsou v rámci zmíněného konceptu každoročně realizovány projekty „Buď HIV negativní, chraň si svůj život“ a „Jíme zdravě, pestře, hravě“. Od roku 2018 je nově realizován projekt „Jsem NEzávislý – NEkouřím“. Všechny projekty jsou určeny pro děti ve věku 10–16 let.

Olomoucký kraj finančně podporuje i další projekty zaměřené na zdraví a prevenci. Každoročně je vyhlašován dotační program na podporu zdraví a zdravého životního stylu, ve kterém jsou podpořeny projekty zaměřené na rozličné preventivní aktivity určené nejen běžné populaci, ale také specifickým skupinám obyvatelstva, jako jsou zdravotně znevýhodnění či chronicky nemocní občané, senioři nebo děti.

¹⁵ Konceptce rozvoje cyklistické dopravy v Olomouckém kraji, 2018 [online]. Dostupné z <https://www.kr-olomoucky.cz/koncepce-rozvoje-cyklisticke-dopravy-v-olomouckem-kraji-cl-4104.html>

V rámci dotační politiky kraje jsou podporovány také projekty zaměřené na podporu poskytování zdravotních služeb ve vlastním sociálním prostředí pacientů, kdy o nemocného pečují za pomoci zdravotníků i rodinní příslušníci. Tím je podpořena soudržnost rodin i v tak složité životní situaci, jako je těžká nemoc.

Olomoucký kraj každoročně vyhlašuje samostatný dotační program zaměřený na protidrogovou prevenci.

4.7 Oblast sociální

Jak již bylo v úvodu zmíněno, Koncepce rodinné politiky se zaměřuje primárně na funkční rodiny, kvalitu rodinného života a zajištění vhodných podmínek pro funkční rodiny, aby byly schopny realizovat vlastní životní strategie v naplňování jak rodičovských, tak i profesních plánů.

Olomoucký kraj se systematicky věnuje rodinné politice a usiluje o vytvoření prostředí, které bude rodinám přátelské. Od počátku roku 2016 byla v účinnosti Koncepce rodinné politiky Olomouckého kraje na období 2016–2018. Dokument byl zaměřen na oblast rodin s dětmi do 26 let, problematika rodin se specifickými potřebami pomoci je dlouhodobě řešena v rámci střednědobého plánování sociálních služeb v Olomouckém kraji. Prováděcí dokumenty koncepce, Akční plány rodinné politiky Olomouckého kraje na roky 2016, 2017, 2018 byly schváleny Zastupitelstvem Olomouckého kraje. V rámci těchto dokumentů byly realizovány konkrétní aktivity v oblasti rodinné politiky kraje.

4.7.1 Aktivity podporující rodiny

Jednotlivá opatření směřovala zejména do oblasti **sladčování rodinného a pracovního života** a zaměřovala se na podporu rodičovské péče o děti. Významnou aktivitou v této oblasti bylo pro školní roky 2016/2017 a 2017/2018 zajištění provozu a pro školní rok 2016/2017 rozšíření kapacity **firemní mateřské školy** jako odloučeného pracoviště ZŠ a MŠ logopedické Olomouc na Gorazdově náměstí. Provoz MŠ je financován z rozpočtu Olomouckého kraje. V tomto předškolním zařízení nacházely zázemí jak děti zaměstnanců krajského úřadu a jeho příspěvkových organizací, tak děti z dalších rodin široké veřejnosti. Do školky jsou přijímány děti ve věku od dvou let a provozní doba je uzpůsobena potřebám rodičů. Kapacita zařízení je 42 míst.

Opatření zaměřená na **podporu vytváření vhodných podmínek pro fungování rodin a podporu služeb pro rodiny** prezentuje realizovaný **dotační program pro sociální oblast, jehož Dotační titul č. 3 Podpora prarodinných aktivit** byl přímo určen těm organizacím, které realizují aktivity na podporu rodiny. Účelem dotačního titulu v letech 2016, 2017 a 2018 byla podpora projektů z oblasti prarodinné politiky určených k rozvoji partnerských vztahů, rodičovských kompetencí, služeb prosazujících zdravý životní styl, výchovu k odpovědnosti, mezigenerační soužití a zaměřených na podporu náhradní rodinné péče. Na tento titul byla v roce 2016

vyhrazena částka 1 milionu korun (s požadavkem min. 50% finanční spoluúčasti žadatelů)¹⁶ a bylo podpořeno celkem 31 projektů. V roce 2017 bylo podpořeno 34 žádostí s celkovou alokací 1 575 tis. Kč. V roce 2018 pak 43 žádostí, alokace pro dotační titul byla 3 063 tis. Kč. Zájem o finanční podporu aktivit v této oblasti je značný a vždy převyšuje alokovanou částku téměř dvojnásobně. Další aktivity jsou zaměřeny na vytváření vhodných podmínek pro rodiny s dětmi prostřednictvím Family Pointů, dětských koutků a dalších bezpečných míst pro rodinu, a to nejen u příspěvkových organizací Olomouckého kraje. V souvislosti s podporou z dotačního programu byl v roce 2017 otevřen první kontaktní Family Point, sídlí na adrese Zámečnická 7, Olomouc a jeho návštěvníci zde získají informace o prarodinných, poradenských a pomáhajících organizacích v kraji.

Také v letech 2016–2018 pokračovala realizace projektu **Rodinné pasy**, jehož cílem je podpora rodin a jeho podstatou vytvoření a realizace systému poskytování slev a dalších výhod rodinám s dětmi do osmnácti let věku. V rámci projektu je realizováno několik klíčových aktivit, mj. webové stránky www.rodinnepasy.cz, na nichž mají občané možnost požádat o vydání rodinného pasu, informovat se o novinkách v projektu, získat kontakty na poskytovatele slev či další podrobnosti. Rodiny dostávají pravidelně jednou měsíčně aktuální informace o připravovaných akcích, a to formou elektronického magazínu. Dostávají současně pravidelné informace o rozšiřující se nabídce míst, kde lze uplatnit slevy pro držitele rodinných pasů. Projekt se v současné době realizuje nejen v Olomouckém kraji, ale i v těchto dalších krajích: Jihomoravském, Kraji Vysočina, Ústeckém, Pardubickém a Královéhradeckém. Každoročně jsou realizovány velmi úspěšné akce jako např. Mezigenerační setkání držitelů rodinných pasů a senior pasů, Rozloučení s létem v ZOO, dny dětí aj. Ke konci roku 2017 bylo do projektu v rámci Olomouckého kraje zapojeno 12 881 rodin a 475 poskytovatelů rozličných slev.

Novou aktivitou rodinné politiky je **webový portál www.rodinajeOK.cz**, který od září 2017 informuje veřejnost, obce a organizace se zaměřením na rodiny s dětmi o rodinné politice Olomouckého kraje. Webová stránka byla zřízena s cílem zajistit místo, kde se budou potkávat jak všichni aktéři rodinné politiky z celého území Olomouckého kraje, tak informace z dané oblasti. Návštěvníci webové stránky zde naleznou informace o projektech Olomouckého kraje, koncepční dokumenty rodinné politiky, mapu organizací pro rodiny, užitečné odkazy a mnoho dalšího. Kalendář akcí mohou plnit svými akcemi přímo organizace a obce v kraji, které akce pořádají a mohou tak o své činnosti informovat případné zájemce. Webová stránka byla v říjnu ve dnech od 16.-22. místem propagace akce Dny pro rodinu, která byla organizována Olomouckým krajem. Do akce, která měla za cíl oslovit rodiny s dětmi a nabídnout jim v tomto týdnu aktivity, kterých by se mohly zúčastnit, se zapojily jak obce a města kraje, tak samotné organizace. Olomoucký kraj byl v rámci této akce iniciátorem semináře na téma „Jak se mění vztahy mezi rodinou a školou“. Seminář se konal v Rodinném centru OLIVY v Olomouci.

¹⁶ Požadavek spoluúčasti je podmínkou u všech dotačních titulů Olomouckého kraje.

Odbor sociálních věcí Krajského úřadu Olomouckého kraje pravidelně přispívá článkem do měsíčníku Olomoucký kraj, který informuje veřejnost o organizacích oceněných v rámci úspěšné celostátní soutěže **Společnost přátelská rodině**. Pravidelné příspěvky motivují zaměstnavatele v kraji ke tvorbě prorodinného klimatu po vzoru oceněných organizací. V roce 2018 se v Olomouckém kraji a za jeho finanční podpory konala soutěž Společnost přátelská rodině. Zaměřuje se na podporu rodiny v každé životní fázi, tzn. na všechny generace a jejich potřeby. Aktivity kampaně v posledních letech směřují především k zaměstnavatelům. Důraz je kladen na motivaci zaměstnavatelů k uplatňování rovných příležitostí a zavádění opatření pro sladování rodinného a pracovního života jejich zaměstnanců. Oceněno bylo pět zaměstnavatelů z regionu. Z minulého ročníku obhájila své ocenění společnost Hella Automechanik Nova z Mohelnice. Dále certifikát získaly společnosti Středomoravská nemocniční, Koyo Bearings Česká republika, Rodinné centrum Provázek a Waldorfská základní a mateřská škola Olomouc.

4.7.2 Aktivity podporující seniory

Podpora **mezigeneračních vztahů a vícegeneračního soužití** byla naplněna účastí Olomouckého kraje na nadregionálním projektu **Senioři a děti společně ... nejen na školách**. Z Olomouckého kraje bylo do projektu aktivně zapojeno 6 základních škol a 4 dětské domovy. Projekt měl za cíl zamezit exkluzi a neúctě vůči seniorům prostřednictvím besed pro žáky II. stupně základních škol a dětí z dětských domovů zprostředkované osobami 55+ (lektory) na téma mezigeneračních vztahů. Besed se aktivně zúčastnilo celkem 263 dětí ve městech Šumperk, Česká Ves, Olomouc, Přerov, Klenovice na Hané, Zábřeh, Prostějov, Plumlov.

Olomoucký kraj byl v roce 2017 úspěšným žadatelem o **dotaci ze státního rozpočtu na podporu krajské samosprávy v oblasti stárnutí**. Svým projektem **Podpora aktivního života seniorů v Olomouckém kraji** oslovil jak velké množství osob seniorského věku, tak mnoho pečujících rodin. Jednou z aktivit projektu byly **oslavy svátku seniorů** ve vybraných lokalitách. Akce se uskutečnily v Olomouci na Výstavišti Flóra, v Lázních Jeseník a ve Vlastivědném muzeu v Šumperku. Olomoucká akce byla spojená s vyhlášením vítěze soutěže Babička roku. Významnou akcí byla úspěšná **Konference s názvem „Život s Alzheimerovou nemocí a dalšími formami demencí“**, která byla zacílena pro veřejnost seniorského věku a pro pečující rodiny. Další vzdělávací program pro seniory se uskutečnil v prostorách Pevnosti poznání v Olomouci, vzdělávací cyklus s názvem **Blízká setkání třetího věku II** byl cílen primárně pro střední a starší generaci a zaměřen byl na fyziologii aneb jak (ne)funguje naše tělo + trénování paměti, mozkový jogging a žonglování. Poslední aktivitou projektu byly **jednodenní odborné semináře**, které se s tématy Závislosti (nejen na alkoholu) v seniorském věku, Lidský mikrobiom jeho význam a vliv na lidský organismus, Stravovací návyky s ohledem na možné nemoci, Právní poradna - dluhové pasti uskutečnily v Olomouci, Prostějově a Přerově.

Pokračuje rovněž projekt **Senior pas**, který vznikl na podporu obyvatel s věkem nad 55 let a jenž nabízí systém slev na výrobky a služby poskytované držitelům karet

v Olomouckém kraji i v celé ČR. Počet seniorů zapojených do projektu stále roste, aktuálně je do projektu Senior pas zapojeno v rámci Olomouckého kraje 30 867 seniorů a počet poskytovatelů slev se vyšplhal k 432.

Olomoucký kraj spolupracuje s **Krajskou radou seniorů**, která navrhuje opatření ve prospěch seniorů, analyzuje data o sociálním postavení a životní úrovni seniorů a realizuje pro tuto cílovou skupinu projekty. Orientuje se na volnočasové aktivity, kulturní, společenské, vzdělávací a sportovní projekty a akce. Významnou aktivitou je pořádání **Krajských sportovních her seniorů**, zajištění **Virtuální univerzity 3. věku**, **Krajské táborové školy v přírodě** a mnoho dalších. Krajská rada seniorů se podílí na přípravě každoroční akce s názvem Svátek seniorů, jejíž součástí bylo vyhlášení krajského kola soutěže **Babička roku**. Svátek je spojený s propagací Mezinárodního dne seniorů, nabízí nejen oficiální rámec pro zdůraznění mezigeneračních vztahů, ale zároveň také představuje příležitost pro naplňování myšlenky aktivního znovuzapojování seniorů do společenského dění.

Krajská rada seniorů za podpory Olomouckého kraje velmi úspěšně již třetím rokem rozvíjí aktivity směřující k rozvoji zahraničních vztahů seniorské populace s Opolským vojvodstvím a slovenskou Jednotou důchodců, jejímž cílem je vzájemné poznávání zvyků a tradic očima seniorů, navazování nových přátelství, organizování společných aktivit – kulturních, sportovních, vzdělávacích a mnoho dalších, ale také otevřená diskuze o životě, kultuře a životní úrovni seniorů ve všech regionech. Příkladem může být vzájemné setkání v červenci na III. mezinárodních sportovních hrách seniorů – Olomouc 2018 organizované Krajskou radou seniorů Olomouckého kraje za účasti čtyř států.

V rámci udržování mezigeneračních vztahů Krajská rada seniorů podporuje aktivity Nadace Malý Noe, se kterou má podepsanou Dohodu o spolupráci zaměřenou na vzájemnou podporu spolupráce mladší generace a seniorů. Krajská rada seniorů se stala spoluorganizátorem dětského dne pořádaného Nadací malý Noe „Jeden dětský den nestačí“ a také třeba podpořila nadaci finanční sbírkou věnovanou na vánoční dárek pro děti z dětských domovů. Obě strany vzájemně podporují projekty, které mohou vést k systémovým změnám a vytváření tak efektivnějšího systému péče o děti, mládež a seniory.

Seniorské cestování nabízí výlety osobám starším 60 let s trvalým bydlištěm na území Olomouckého kraje. Hlavním cílem je poskytnout účastníkům možnost poznat lákavá místa turistického regionu Střední Morava a Jeseníky a přispět tak k podpoře lokálního cestovního ruchu. Seniorům se na zájezdech věnovali například studenti Slezské Univerzity v Opavě, Střední odborné školy služeb v Olomouci a Střední odborné školy v Uničově.

Olomoucký kraj se zapojil ve spolupráci s Českým rozhlasem do celostátního charitativního projektu s názvem **Ježíškova vnučata**, v němž plnili dobrovolníci přání seniorům z domovů pro seniory, domovů se zvláštním režimem, domů s pečovatelskou službou a dalších terénních sociálních služeb. Cílem projektu bylo

splnit přání osobám v pokročilém věku, které nemají prostředky, sílu nebo jen ochotný a vhodný doprovod k naplnění zážitkového nebo hmotného přání. V Olomouckém kraji se zapojilo 36 zařízení poskytujících sociální služby s celkovým počtem 513 přání.

5 Potřeby obcí Olomouckého kraje při realizaci komunální rodinné politiky

Základní východiska pro zpracování Koncepce rodinné politiky Olomouckého kraje na období 2019–2022 prostupují vedle krajské úrovně i oblastí prorodinných aktivit na obecní úrovni. Z tohoto důvodu byla na začátku roku 2018 zpracována výzkumná zpráva Rodinná politika v Olomouckém kraji: očekávání a inspirace, jejímž cílem bylo mimo jiné identifikovat, jak rodinnou politiku hodnotí její potenciální nositelé na úrovni obcí s rozšířenou působností (dále jen ORP) v Olomouckém kraji. Výzkum prováděla výzkumná agentura SocioFactor s.r.o.

Metodologie

Výzkum byl realizován prostřednictvím skupinových rozhovorů v ORP v Olomouckém kraji. Těchto rozhovorů se účastnili koordinátoři rodinné politiky za ORP, zástupci místní samosprávy, aktéři místní rodinné politiky.

Cílem rozhovorů bylo zjistit, jak je rodinná politika v obcích realizována, jaké jsou potřeby, zkušenosti, názory, představy, očekávání, poptávka, náměty a potenciál ve vztahu k místu a kraji. Všichni koordinátoři rodinné politiky za ORP byli písemně osloveni zadavatelem (Olomouckým krajem) s žádostí o spolupráci na tomto výzkumu formou skupinových rozhovorů.

Setkání probíhala v prostorách městských úřadů ORP a skládala se ze dvou částí. V první části setkání probíhala prezentace významu rodinné politiky a dokumentu Koncepce rodinné politiky Olomouckého kraje spolu s představením rodinné politiky na státní úrovni, kterou přednášel zástupce Ministerstva práce a sociálních věcí České republiky (krajský poradce projektu Krajská rodinná politika) a jeden ze zástupců Olomouckého kraje (vedoucí oddělení sociálně-právní ochrany Olomouckého kraje, nebo koordinátorka rodinné politiky v Olomouckém kraji). V druhé části setkání se uskutečnil skupinový rozhovor výzkumníka se zúčastněnými participanty. Byly vymezeny okruhy k debatě jak na základě analýzy koncepcí rodinné politiky, tak vymezení rodinné politiky dle zadavatele, které si v prezentacích vyslechli účastníci před samotným rozhovorem.

Okruhy byly následující:

- Priority rodinné politiky v dané obci,
- zázemí oblasti ve smyslu možnosti získat bydlení, zaměstnání a dopravní dostupnosti,
- podpora slučitelnosti rodinného a pracovního života,
- podpora mezigeneračních vztahů,
- přívětivost veřejného prostoru pro rodiny,
- specifická infrastruktura (Family Pointy, přebalovací koutky apod.),
- realizace kulturních či sportovních akcí pro rodiny,
- možnosti zájmových kroužků,

- vzdělávání rodičů,
- spolupráce mezi jednotlivými aktéry.

Při skupinovém rozhovoru byla věnována pozornost přednostně těm tématům, které považovali za klíčové pro rodinnou politiku sami participanté, přičemž sami mohli stanovovat další témata k diskusi. Obce byly také dotazovány na ochotu zapojit se do procesu Audit Family Friendly Community, která jim byla nabídnuta v první části setkání ze strany Olomouckého kraje.

Olomoucký kraj má celkem 13 ORP. ORP Uničov spolupráci na výzkumu odmítl. Do výzkumu byla zapojena náhradní obec Veselíčko. Celkem bylo provedeno 12 skupinových rozhovorů a v jednom případě obdržela výzkumná agentura písemné zpracování otázek.

5.1 Rodinná politika na úrovni obcí s rozšířenou působností v Olomouckém kraji

Obecně panuje v obcích představa, že rodinná politika zahrnuje řadu oblastí života, že se jedná o záležitost průřezovou. Rodinná politika je spojována se sociálními službami, nicméně není obcemi chápána pouze jako politika sociální.

Názory se pak rozcházejí v tom, zda si zasluhuje samostatný strategický dokument, nebo naopak je dostačující, pokud jsou činnosti pro rodiny zahrnuty v dokumentu se širším záběrem, ať už se jedná o komunitní plány, strategické plány či střednědobé plány sociálních služeb apod. Zásadním důvodem odmítání strategických dokumentů je obava z „dvojitě práce“, případně nepochopení, jaký význam má takový samostatný dokument. Téma tvorby samostatného dokumentu koncepce rodinné politiky je propojeno s možností zapojit se do **Audit Family Friendly Community**, přičemž existence Auditu není v povědomí obcí zakotvena. Pokud obce reagují na možnost zapojení pozitivně, tak je smysl Auditu spatřován ve vytvoření souhrnu a zpřehlednění prarodinných aktivit a aktérů rodinné politiky. Audit je také chápán jako efektivní způsob zaměření se na prarodinné aktivity. Rozpačité či negativní reakce obcí jsou spojeny s otázkami, kdo by Audit v obci mohl vést spolu s problémem kumulace funkcí dané osoby, jaká bude časová náročnost procesu. Rozpaky či negativní postoj obcí k zapojení se do Auditu pramení také z neporozumění smyslu a přínosu Auditu pro obce.

Metodická podpora pro obce a spolupráce všech zúčastněných

Spolupráce s krajem ve formě metodické podpory ze strany kraje pro ORP ať už při vytváření vlastní koncepce, či zapojení se do Auditu, **je obcemi vítána**. Podobně je vítána intenzivní komunikace mezi obcemi a krajem pro lepší porozumění lokálních podmínek spojené s hledáním nejlepšího řešení problému v dané lokalitě. Nedílnou součástí rodinné politiky je také spolupráce mezi jednotlivými aktéry na obecní úrovni. **Vzájemná znalost aktérů a komunikace mezi nimi**, možnost případného scházení se a diskutování o prarodinných aktivitách jsou vyzdvihovány **jako efektivní nástroje vytváření prarodinného klimatu**. Propojení nositelů rodinné politiky vede k tomu, že

akce mohou být organizovány společnými silami a zároveň si mezi sebou aktéři nekonkurují. Spolupráce obce s jednotlivými subjekty rodinné politiky působící v obci ve formě finančních příspěvků, organizační výpomoci či bezproblémové domluvy je popisována jako nutná až nezbytná podmínka pro dobré fungování rodinné politiky a realizaci prorodinných činností. Spolupráce mezi obcemi se v rozhovorech ukazuje také jako efektivní způsob, jak rozvíjet další možnosti pro rodiny, zlepšovat již existující činnost a sdílet zkušenosti, jak řešit problémy. Spolupráce v těchto rovinách posouvá rodinnou politiku k praktické a smysluplné realizaci.

Spolupráce s veřejností zahrnuje komunikaci s veřejností o prorodinných činnostech. **Veřejnost je většinou pasivním příjemcem činností, nikoliv tvůrcem či iniciátorem.** Nicméně obce by jejich případné větší zapojení vnímaly pozitivně, ať už v roli dobrovolníků, spoluorganizátorů či v roli těch, kteří přichází s konkrétním nápadem. Obecně je komunikování s občany záležitostí, o níž se snaží všechny obce, a to formou webových stránek obce či jednotlivých organizací, sociálních sítí, místních zpravodajů, plakátovacích ploch, informačních letáků ve školách či prostřednictvím informačních center. Některé obce mají vytvořené různé databáze, kam se mohou občané nechat zapsat a jsou jim zasílány informace o činnosti, případně jsou občané zváni na diskuze s odborníky a samosprávou. Zjišťována je i zpětná vazba, což probíhá většinou osobní formou s organizátory dané činnosti či formou dotazníků, za zpětnou vazbu považují i počet účastníků dané akce. **Komunikace s veřejností je obcemi hodnocena jako záležitost, která se daří dobře.** Přesto by některé obce uvítaly systematizaci v předávání informací přímo pro rodiny například ve formě webové stránky, kde by byl přehledný souhrn možností pro rodinu – souhrn kulturních či sportovních akcí, zájmového vzdělávání a kroužků, adres přebalovacích míst, dětských koutků a mateřských a rodinných center apod. Takovou roli by mohly plnit případně webové stránky www.rodinajeok.cz, o nichž nemají obce povědomí, a to přesto, že o těchto webových stránkách byly opakovaně informovány.

Trávení volného času/společenské vyžití a vzdělávání

Rodinná politika je obcemi chápána jako průřezová a zahrnující řadu činností, které je mít třeba v patrnosti. Hlavní důraz je kladen na **vyžití dětí v podobě různých zájmových aktivit** pořádaných centry a středisky volného času, kluby, spolky i školami. Školy (mateřské i základní) jsou v oblasti rodinné politiky také významnými aktéry. Organizování a vyplnění času dětí tímto způsobem je chápáno pozitivně jakožto možnost dětí získat přátele, trávit čas zajímavou činností. Panuje tak snaha vytvářet **finančně dostupné zájmové kroužky či vzdělávání**, což se daří v některých obcích pomocí dotování ze strany obce, případně se objevuje apel na systémové řešení financování zájmových aktivit. Na druhé straně je zdůrazňována také možnost **neorganizovaného trávení volného času** ve formě využívání **dětských hřišť a sportovišť**, což se vzhledem k volnému prostoru, financím a ochotě daří naplňovat

v obcích do různé míry. Některými obcemi jsou využívána sportoviště u škol jakožto volně přístupná veřejnosti. Míra přístupu se v obcích nicméně liší, v některých případech jsou vstupy zpoplatněny, v některých případech je vstup na hřiště možný pouze po domluvě.

Některé prostory pro trávení volného času jsou budovány tak, aby byly **propojeny činnosti pro děti a jejich rodiče či prarodiče**, například dětské hřiště a cvičící stroje pro seniory, možnost společného pobytu a vytváření společné činnosti v rámci organizací, dětské hřiště u kavárny apod. Takové propojování je v obcích realizováno různou měrou, přičemž nikde neexistuje domluva s majiteli restaurací a kaváren na vytváření rodinného klimatu například v podobě takového propojování. Jedním z významných aktérů, kdo se v obcích na propojování rodiče či prarodiče a dítěte zaměřuje, jsou **rodinná a mateřská centra**, která nabízí nejen společné tvoření rodiče s dětmi, ale i jednorázové pohlídnání dítěte, vzdělávání a poradenství pro rodiče.

Právě **vzdělávání** (výchova dítěte, komunikace s dítětem, partnerské vztahy) a **poradenství** je ve většině případů obcí **chápáno jako podstatná část rodinné politiky**. Možnost vzdělávat rodiče mohou limitovat finance (pokud jsou přednášky placené, snižuje se návštěvnost, nelze zaplatit přednášející) nebo v případě poradenství může být problémem samotná nepřítomnost psychologů a dalších odborníků v obci. Některé obce se zaměřují i na vzdělávání dětí v oblasti komunikace, řešení konfliktů atd., ať už je organizátorem škola či různé organizace.

Společenské vyžití

Rodinná politika pro obce také znamená **pořádání kulturních či sportovních akcí pro rodiny**. Co znamená akce pro rodinu, si každá obec definuje sama intuitivně. Některé obce považují většinu kulturních akcí za akce pro rodinu, neboť se jich rodiny zkrátka účastní. Obecně je akce pro rodinu vnímána jako taková činnost, kde mohou rodiny společně trávit čas, ať už jsou cílovou skupinou explicitně rodiče a prarodiče a dítě či je to akce, jejíž cílová skupina není explicitně vymezena. Do rodinné politiky řadí obce i činnosti na **podporu mezigeneračního soužití**, což pro většinu obcí znamená navštěvování seniorů dětmi s různými vystoupeními. Aktivní propojení seniorů a dětí je méně časté, ať už z důvodu nezájmu rodičů dětí či samotných seniorů, nebo obce nemají povědomí o těchto možnostech. Pro obce není tématem pouze propojování seniorů a dětí, ale také **aktivizace seniorů**.

Specifická infrastruktura

Zatímco na potřebě dostupných zájmových kroužků, hřišť a sportovišť pro vytváření prorodinného klimatu se obce shodnou, i když každý má v této sféře jiné kapacity, potřeba specifické infrastruktury, jakými jsou přebalovací místa, Family Pointy apod., není akcentována všemi. **Většina obcí naopak soudí, že rodiny nevnášely takový požadavek, případně si nemyslí, že je třeba taková místa budovat zvláště v prostředí menších měst**. Některé obce si neumí představit, kde by se takové místo mohlo objevit (s ohledem na praktický provoz, dodržování hygienických standardů

apod.). Pokud se v obcích tato místa nacházejí, není informace o jejich umístění veřejně propagována.

Bydlení a zaměstnání

Rodinná politika je dávana do kontextu snahy nejen život rodin v obcích zkvalitňovat, ale vůbec **rodiny v obcích udržet a zabraňovat jejich odlivu**. Rodinná politika je tak spojena s **dobrou dopravní dostupností** a propojeností, s možnostmi najít si **kvalitní bydlení a zaměstnání a mít dostupnou zdravotní péči**. Bydlení je jednou z oblastí, kterou je třeba sledovat s ohledem na aktuální vývoj. Pokud v některých obcích nebyl dříve o startovací byty zájem, dnes vzhledem k vývoji hypotečního trhu a cenám bytů a nájmu zájem naopak roste.

Problematickým nemusí být získání zaměstnání jako takového, ale zaměstnání, které lze skloubit s péčí o dítě. Obce nenavazují kontakty se zaměstnavateli, nemyslí si, že mohou jakkoliv ovlivnit to, aby zaměstnavatelé umožňovali částečné úvazky, práci z domu či realizovali jakákoliv jiná prorodinná opatření. Přesto se objevuje **snaha navštěvovat zaměstnavatele a šířit osvětu o výhodách zavádění prorodinných opatření ve firmách**, některé organizace dále nabízí místnost pro vyřízení pracovních povinností rodiče, zatímco o dítě pečuje někdo z organizace, další organizace se účastní programů na podporu návratu osob na pracovní trh z rodičovské dovolené.

Financování aktivit

Ve snaze o realizaci jakékoliv činnosti, kterou lze chápat jako prorodinnou, se obce setkávají s **finančními limity**. **Nejen nedostatek financí, ale také absence ochoty nositelů rodinné politiky, omezené prostorové možnosti či nedostatečné personální kapacity mají za následek útlum činností**. Na jedné straně jsou takové aktivity, které nejsou finančně nákladné, přesto dokážou zkvalitnit život rodin. V těchto případech je zapotřebí zapojení a ochota nositelů rodinné politiky. Na druhé straně jsou aktivity, u kterých je nezbytné financování v podobě grantové a dotační politiky.

Závěry výzkumné zprávy a doporučení

Jak již bylo řečeno, výzkumná zpráva byla zpracována jako podklad pro tvorbu koncepce rodinné politiky Olomouckého kraje na následující období. **Na základě výzkumu, tedy rozhovorů s obcemi, je doporučeno zaměřit se na:**

1. posilování povědomí obcí o rozmanitých možnostech rodinných opatření a opatření pro podporu mezigeneračních vztahů
2. motivování obcí, aby si rozšiřovaly povědomí o možnostech prorodinných aktivit a uváděly je do praxe
3. rozšiřování povědomí o významu a smyslu realizování prorodinných opatření mezi zaměstnavatele ve veřejném i soukromém sektoru prostřednictvím ukazování pozitivních dopadů prorodinných opatření

4. vysvětlování významu a smyslu sestavování strategických dokumentů rodinné politiky
5. poskytování metodické a koordinační podpory obcím při tvorbě strategických dokumentů rodinné politiky
6. vysvětlení významu a smyslu zapojení se do Auditů Family Friendly Community jakožto efektivního způsobu, jak realizovat rodinnou politiku
7. vytvoření platformy spolupráce mezi obcemi sloužící ke sdílení zkušeností dobré praxe
8. poskytování metodické a koordinační podpory pro vytvoření platformy spolupráce mezi jednotlivými nositeli rodinné politiky na úrovni obce (mezi nositele lze zařadit i vlastníky kaváren, restaurací a zaměstnavatele)
9. zintenzivnění komunikace Olomouckého kraje s obcemi za účelem dynamického přenosu informací o lokálních potřebách obcí v oblasti rodinné politiky
10. propagování existence webových stránek www.rodinajeok.cz a možnosti zapisování aktivit jednotlivých subjektů rodinné politiky na tyto stránky
11. propracování dotační a grantové politiky (zaměřit se na její stabilizaci, účel i časové podmínky), které usnadní etablování rodinné politiky v politické sféře a podpoří realizaci rodinné politiky obcí

6 Služby pro rodiny s dětmi

Lze rozlišit tři typy aktivit zaměřených na podporu rodiny.

6.1 Sociální služby

Jsou zaměřeny na pomoc a podporu jednotlivým členům rodiny nebo rodině jako celku nacházejícím se v nepříznivé sociální situaci za účelem prevence sociálního vyloučení. Základními druhy sociálních služeb jsou podle zákona č.108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů:

- V rámci Olomouckého kraje je podpora sociálních služeb řešena samostatným koncepčním dokumentem – Střednědobým plánem rozvoje sociálních služeb Olomouckého kraje pro rok 2018–2020.
- V rámci obcí, zejména pak obcí s rozšířenou působností, je podpora sociálních služeb řešena místními koncepčními dokumenty zaměřenými na komunitní plánování ať již pouze v daném městě nebo v rámci celého území obce s rozšířenou působností, případně mikroregionů.

6.2 Výkon sociálně-právní ochrany dětí nestátními subjekty

V této části je třeba zmínit činnost nestátních subjektů, které na základě pověření vydaného krajským úřadem zabezpečují výkon sociálně-právní ochrany dětí, přičemž jejich působení je vymezeno zákonem č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů. Jedná se o subjekty, které zaměřují své aktivity zejména na ohrožené děti. Pro ilustraci lze uvést příklady činností, které jsou těmito subjekty nejčastěji realizovány:

- Preventivní a poradenská činnost v rámci sociálně-právní ochrany dětí,
- činnosti související s náhradní rodinnou péčí: vyhledávání dětí, kterým je potřeba zajistit péči v náhradním rodinném prostředí; vyhledávání osob vhodných stát se osvojiteli nebo pěstouny; odborné poradenství zájemcům o osvojení nebo pěstounskou péči; doprovázení pěstounů,
- práce s dětmi vyžadující zvýšenou pozornost,
- zřizování zařízení sociálně-právní ochrany dětí.

Aktuální seznam subjektů pověřených k výkonu sociálně-právní ochrany dětí je možno dohledat na webových stránkách Ministerstva práce a sociálních věcí¹⁷, které vede jejich centrální evidenci.

6.3 Služby na podporu fungující rodiny

¹⁷ Seznam pověřených osob k SPO [online]. Dostupné z <https://www.mpsv.cz/cs/14481>

Mají preventivní a podpůrný charakter. Jejich účelem je usnadňovat a posilovat partnerské a manželské soužití a rodičovství, podporovat rodiny v péči o děti a při harmonizaci práce a rodiny. V této skupině lze dále rozlišit:

- **komerčně poskytované služby na podporu fungující rodiny**

V rámci Olomouckého kraje funguje v současné době 68 aktivních živností zaměřených na péči o dítě do tří let věku v denním režimu, které mají samostatné živnostenské oprávnění pro uvedenou činnost. Většina těchto služeb je koncentrována ve velkých městech. Oproti roku 2015 se jedná o bezmála dvojnásobný počet komerčně poskytovaných služeb.

Území	Péče o děti do tří let věku v denním režimu
Hranice	2
Jeseník	1
Konice	0
Lipník nad Bečvou	0
Litovel	1
Mohelnice	4
Olomouc	34
Prostějov	13
Přerov	2
Šternberk	4
Šumperk	4
Uničov	1
Zábřeh	2
Celkem	68

zdroj: OMPSC, KÚOK

- **nekomerčně poskytované služby na podporu fungující rodiny**

- Mateřská a rodinná centra,
- poskytování volnočasových aktivit pro děti nebo pro rodiny s dětmi (např. centra pro rodinu, družiny),
- podpora v oblasti slučitelnosti profesních a rodinných rolí (zejména přednášková činnost a poradenství),
- podpora a výchova k harmonickému partnerství, manželství a odpovědnému rodičovství (zejména přednášková činnost a kurzy),
- ostatní druhy aktivit k podpoře fungující rodiny.

Na základě spolupráce se Sítí pro rodinu a jednotlivými rodinnými a mateřskými centry byl zpracován přehled o uvedených organizacích. V rámci Olomouckého kraje v současné době působí více jak 50 organizací. Nárůst oproti roku 2015 je taktéž značný. Tyto organizace, nejčastěji spolky, jsou financovány prostřednictvím dotačního titulu MPSV, rozpočtu Olomouckého kraje, rozpočtu měst a obcí, dary, nadacemi, dobrovolnými příspěvky vlastních členů apod.

7 Cíle rodinné politiky Olomouckého kraje a oblasti aktivit prorodinných priorit

Obecným cílem prorodinné politiky je podpora funkcí rodiny v přirozených podmínkách tak, aby její členové mohli nejen realizovat vlastní životní strategie, ale také naplňovat rodičovské a profesní plány. Jedná se tak o rovnováhu v rodinném, osobním a pracovním životě za respektování principu nejlepšího zájmu dítěte.

Hlavním cílem regionální rodinné politiky je podpora prorodinných opatření, která budou podmínky pro život nejen zlepšovat, ale i zpřístupňovat. Pro kvalitní život stávajících i dalších generací i pro zachování tradic jsou důležité stabilní a dobře fungující rodiny, v nichž se děti mohou naučit etickému jednání, vzájemné toleranci a úctě k práci i úctě k životu ve všech jeho fázích.

Koncepce rodinné politiky Olomouckého kraje chce systematicky podporovat rodiny prostřednictvím vzájemně propojených opatření týkajících se různých oblastí života rodin. Přitom se převážně nejedná o přímou finanční podporu rodin, nýbrž spíše o vytváření podmínek, navrhování opatření obcím, popularizaci témat a předávání příkladů dobré praxe všech zúčastněných aktérů.

7.1 Obecné cíle

1. Vytváření podmínek pro fungování rodin
2. Podpora rodičovské péče o děti
3. Podpora mezigeneračních vztahů a vícegeneračního soužití
4. Podpora všech subjektů podílejících se na prorodinných opatřeních
5. Podpora informovanosti, výměny informací a spolupráce v rámci propagace prorodinných aktivit

Cílová skupina: rodiče, rodiny, obce, neziskové organizace, zaměstnavatelé, senioři, pečující osoby.

7.2 Návrhová část

7.2.1 Priorita 1: Institucionální a koncepční zajištění rodinné politiky na krajské a obecní úrovni

Cíl: Cílem podpory je zachování zapojení obcí Olomouckého kraje, odborů krajského úřadu a Komise pro rodinu a sociální začleňování jako poradních orgánů v otázkách rodin do prorodinných aktivit, a to na příslušných úrovních politického rozhodování. Dále je potřeba věnovat pozornost rodinné politice na obecní úrovni s cílem rozvíjet zde prostředí a klima přívětivé rodině. Potřebné je také probudit zájem obcí a občanů

o život rodin v obci a aktivizovat je, aby společným úsilím a vzájemnou komunikací utvářeli prostředí, ve kterém se žije dobře všem obyvatelům napříč generacemi.

Zaměření podpory: Podpora je určena subjektům s působností v Olomouckém kraji na krajské a obecní úrovni.

Opatření:

- 1) Projednávání návrhů a podnětů zaměřených na prorodinné aktivity a rozvoj spolupráce v rámci Olomouckého kraje
- 2) Metodická podpora obcí Olomouckého kraje

7.2.2 Priorita 2: Podpora vytváření vhodných podmínek pro fungování rodin a spoluvytváření prostředí přátelského rodině

Cíl: Cílem podpory je realizovat taková opatření, která mohou podpořit rodiny Olomouckého kraje formou nepřímé finanční podpory. Důležité je nabídnout takovou formu a rozsah podpory a pomoci, které prospívají soudržnosti rodiny a současně respektují její autonomii, zvyšují kvalitu rodinného života a podmínky pro společné aktivity v rámci rodin.

Zaměření podpory: Podpora je určena subjektům s působností v Olomouckém kraji, které pracují při podpoře cílů rodinné politiky.

Opatření:

- 1) Slevy pro rodiny s dětmi
- 2) Rozvoj specifické infrastruktury – Family Pointů, Rodinných koutků a Dětských koutků
- 3) Veřejný prostor pro všechny – akcentovat bezbariérovost pro všechny skupiny obyvatelstva

7.2.3 Priorita 3: Slučitelnost rodiny a zaměstnání

Cíl: Cílem je umožnit slučitelnost profesní a rodičovské role, a to prostřednictvím opatření pracovní-právní povahy a existencí dostupných služeb zejména pro děti do 3 let věku, předškolního a mladšího školního věku dítěte. Při sladování soukromého a pracovního života je důležité věnovat pozornost možnosti využívání flexibilních pracovních úvazků. V podstatě jde o přizpůsobení pracovní doby tak, aby vyhovovala zaměstnanci a zaměstnavateli. Existují různé metody flexibilní práce, přičemž jejich využití v praxi závisí na druhu vykonávané práce.

Zaměření podpory: Jde o vytvoření podmínek, aby rodiče mohli realizovat své plány týkající se založení či rozšíření rodiny bez omezení nároků na výkon svého povolání, prostřednictvím opatření ze strany zaměstnavatele.

Opatření:

- 1) Opatření Olomouckého kraje jako zaměstnavatele na podporu slučitelnosti rodiny a zaměstnání
- 2) Mediální podpora zaměstnavatelů a dalších subjektů realizujících prorodinná opatření
- 3) Podpora alternativních a inovativních forem péče o děti umožňujících pečujícím rodičům opětovný návrat na trh práce (např. firemní školky, dětské skupiny, mikrojesle, lesní školky)
- 4) Coworkingová centra – sdílený pracovní prostor – jako nástroj harmonizace pracovního, rodinného a osobního života

7.2.4 Priorita 4: Podpora služeb pro rodiny

Cíl: Smyslem opatření je podpora služeb, které napomáhají plnění funkcí rodiny, což představuje podporu služeb doplňujících základní rodinnou péči. Výchovnou funkci rodiny posilují služby určené rozvoji partnerských vztahů, rodičovských kompetencí, služby prosazující zdravý životní styl, výchovu ke zdraví a odpovědnosti vůči společnosti a výchovu k mezigeneračnímu soužití.

Zaměření podpory: Podpora nekomerčně poskytovaných služeb na podporu fungující rodiny, nestátní neziskové organizace, obce, mikroregiony, informační centra.

Opatření:

- 1) Dotační titul Olomouckého kraje „Podpora prorodinných aktivit“
- 2) Dotační titul Olomouckého kraje „Podpora aktivit směřujících k sociálnímu začleňování“
- 3) Podpora zdravého způsobu života rodin a aktivního trávení volného času
- 4) Spolupráce s aktéry rodinné politiky na regionální i celostátní úrovni a osvětová informační činnost
- 5) Propagace a podpora náhradního rodičovství v Olomouckém kraji

7.2.5 Priorita 5: Podpora mezigeneračních vztahů

Cíl: Cílem je podpora mezigeneračních vztahů, pro které je přirozeným místem vzniku rodina. Opatření by měla snižovat odloučení, vzdálení a izolaci generací, oslabení mezigeneračních kontaktů, vztahů a vazeb uvnitř i vně rodiny, které jsou pro dnešní společnost charakteristické.

Zaměření podpory: Podpora nekomerčně poskytovaných služeb na podporu fungující rodiny, nestátní neziskové organizace, obce.

Opatření:

- 1) Podpora aktivního způsobu života seniorů
- 2) Podpora projektů vícegeneračního soužití
- 3) Zapojení do Dotačního programu na podporu krajské samosprávy v oblasti stárnutí

7.2.6 Priorita 6: Informovanost veřejnosti a médií

Cíl: Cílem je zvýšení informovanosti veřejnosti o všech aktivitách kraje a dalších subjektů na podporu rodiny a o spolupráci různých společenských subjektů za účelem

vytváření prorodinného klimatu v kraji. Opatření zahrnuje veškerou mediální a osvětovou agendu spojenou s již realizovanými nebo připravovanými opatřeními na úrovni krajské rodinné politiky. Jedná se o včasné informování veřejnosti, propagaci aktivit, programů a služeb.

Zaměření podpory: Média, veřejnost, subjekty veřejné správy, komerční sektor.

Opatření:

- 1) Tvorba elektronických, popř. tištěných a jiných informačních materiálů přispívajících k vytváření prorodinného klimatu
- 2) Provoz webového portálu www.rodinajeOK.cz, jeho pravidelná aktualizace a rozvoj
- 3) Aktualizace mapy subjektů působících v oblasti rodinné politiky v Olomouckém kraji na webu www.rodinajeOK.cz
- 4) Informování veřejnosti o podpoře rodin a významných akcích z oblasti rodinné politiky

8 Implementace

Na Konceptci rodinné politiky navazuje implementační Akční plán rodinné politiky Olomouckého kraje na rok 2019, který rozpracovává činnosti a aktivity uvedené v cílech Koncepce rodinné politiky včetně rozvrhu finančních nákladů.

Akční plán je zpracován na rok 2019 a kromě vytýčených indikátorů bude celkově vyhodnocovat i způsob naplňování koncepce a její dopady. Evaluaci bude provádět Odbor sociálních věcí Krajského úřadu Olomouckého kraje ve spolupráci s dotčenými odbory krajského úřadu a její výsledky budou předkládány Radě Olomouckého kraje k informaci a k případným dalším návrhům opatření.

V dalším období budou následně připravovány návazné akční plány, a to vždy na příslušný rok. Obsahem akčních plánů koncepce rodinné politiky budou konkrétní opatření, která zohlední aktuální situaci v kraji.

9 Závěr

Cílem Koncepce rodinné politiky Olomouckého kraje je podpora prorodinných opatření, která budou podmínky pro život nejen zlepšovat, ale i zpřístupňovat.

Podpora fungující rodiny není ale jen záležitostí koncepce a na ni navazujících opatření, ale usilovná, nekončící snaha, která se uplatňuje postupně a trvale se zaměřením na reálné cíle. Tento proces vypovídá o pravdivosti skutečného zájmu, o spolupráci všech aktérů, kterým jde na prvním místě o rodinu a její nenahraditelnou péči, a také o vytvoření prorodinného klimatu v kraji.

Veškeré aktivity v rámci rodinné politiky realizuje Olomoucký kraj nad rámec povinností daných zákony a na jejich podporu vyčleňuje ze svého rozpočtu konkrétní částky. Proto vždy záleží na vůli politiků, zda a v jakém rozsahu chtějí rodinnou politiku podporovat.

Rodinný život není pouze o překonávání problémů, finančních obtíží apod., ale zejména o radostech, které s sebou přináší rodičovství, partnerské a mezigenerační soužití. Existuje řada rodin, pravděpodobně většina, kterým se daří své funkce plnit, a to více méně nezávisle na pomoci státu. Většina z nich se nejlepším možným způsobem snaží vychovávat příslušníky další generace, za což si jistě zaslouží společenské ocenění.

10 Použité zdroje

Literatura

1. Koncepce rodinné politiky Olomouckého kraje na období 2016-2018, dostupné na <http://www.kr-olomoucky.cz/rodinna-politika-cl-582.html>
2. Koncepce rodinné politiky. MPSV 2017, dostupné na https://www.mpsv.cz/files/clanky/31898/Koncepce_rodinne_politiky.pdf
3. Koncepce rodinné politiky Jihomoravského kraje na období 2015-2019, dostupné na <http://www.rodinnapolitika.cz/208-koncepce-rodinne-politiky-jihomoravskeho-kraje-na-obdobi-2015-2019.html>
4. Koncepce rozvoje cyklistické dopravy v Olomouckém kraji, 2018, dostupné na <https://www.kr-olomoucky.cz/koncepce-rozvoje-cyklisticke-dopravy-v-olomouckem-kraji-cl-4104.html>
5. Krajský plán vyrovnávání příležitostí pro občany se zdravotním postižením 2017-2020, dostupné na <https://www.kr-olomoucky.cz/krajsky-plan-vyrovnani-prilezitosti-pro-osoby-se-zdravotnim-postizenim-cl-4337.html>
6. Národní akční plán podporující pozitivní stárnutí pro období let 2013-2017, dostupné na <https://www.kr-olomoucky.cz/krajsky-plan-vyrovnani-prilezitosti-pro-osoby-se-zdravotnim-postizenim-cl-4337.html>
7. Národní koncepce podpory rodin s dětmi. MPSV 2008, dostupné na: www.mpsv.cz/files/clanky/7958/Narodni_koncepce_podpory_rodin_s_detmi.pdf
8. Národní koncepce rodinné politiky, MPSV 2005, dostupné z: www.mpsv.cz/files/clanky/2125/koncepce_rodina.pdf
9. Národní strategie ochrany práv dětí, dostupné na <https://www.mpsv.cz/files/clanky/14309/NSOPD.pdf>
10. Národní strategie rozvoje sociálních služeb na období 2016-2025, dostupné na <https://www.mpsv.cz/files/clanky/29624/NSRSS.pdf>
11. Programové prohlášení Rady Olomouckého kraje pro volební období 2016-2020, dostupné na <http://www.kr-olomoucky.cz/programove-prohlaseni-rok-cl-3957.html>
12. Programové prohlášení vlády České republiky. Vláda České republiky 2014, dostupné na <https://www.vlada.cz/cz/media-centrum/dulezite-dokumenty/programove-prohlaseni-vlady-cr-115911/>
13. Rodinná politika na úrovni krajů a obcí. Metodické „doporučení“ Ministerstva práce a sociálních věcí, MPSV 2008.
14. Rodinná politika v Olomouckém kraji: očekávání a inspirace. SocioFactor, s.r.o. 2018
15. Strategie rozvoje územního obvodu Olomouckého kraje 2015-2020, dostupné na <https://www.kr-olomoucky.cz/strategie-rozvoje-uzemniho-obvodu-olomouckeho-kraje-cl-537.html>
16. Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb Olomouckého kraje na roky 2018-2020, dostupné na <http://www.kr-olomoucky.cz/strednedoby-plan-rozvoje-socialnich-sluzeb-v-olomouckem-kraji-pro-roky-2018-2020-cl-3923.html>
17. Zpráva o rodině. MPSV 2017, dostupné na https://www.mpsv.cz/files/clanky/30514/Zprava_o_rodine_2017.pdf

Právní předpisy a jiné související dokumenty

1. Listina základních práv a svobod, vyhlášená pod č. 2/1993 Sb.
2. Vyhláška č. 14/2005 Sb., o předškolním vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů
3. Vyhláška č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných, ve znění pozdějších předpisů
4. Vyhláška č. 74/2005 Sb., o zájmovém vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů
5. Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
6. Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů
7. Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů
8. Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů
9. Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů
10. Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů
11. Zákon č. 194/2010 Sb., o veřejných službách v přepravě cestujících a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů
12. Zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách), ve znění pozdějších předpisů
13. Zákon č. 198/2009 Sb., o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů (antidiskriminační zákon), ve znění pozdějších předpisů

Webové stránky

1. Audit Family Friendly Community - www.auditfamilyfriendlycommunity.cz
2. Český statistický úřad – www.czso.cz
3. Český statistický úřad Krajská správa ČSÚ Olomouc – <https://www.czso.cz/csu/xm>
4. Evropský sociální fond – www.esfcr.cz
5. Evropské strukturální a investiční fondy <http://www.dotaceeu.cz/cs/Uvodni-strana>
6. Integrovaný portál MPSV – <http://portal.mpsv.cz>
7. Jihomoravský kraj www.kr-jihomoravsky.cz
8. Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR – www.mpsv.cz
9. Ministerstvo pro místní rozvoj – www.mmr.cz
10. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy – www.msmt.cz
11. Národní centrum pro rodinu – www.rodiny.cz
12. Olomoucký kraj – www.ol-kraj.cz
13. Projekt Euroklíč - www.eurokeycz.com
14. Projekt Rodinné pasy – www.rodinnepasy.cz
15. Projekt Senior pasy – www.seniorpasy.cz
16. Rodinná politiky Olomouckého kraje – www.rodinajeOK.cz
17. Síť pro rodinu – www.sitprorodinu.cz
18. Turistický informační portál Olomouckého kraje - www.ok-tourism.cz